Právnická fakulta Masarykovy univerzity
obor Právo
Katedra práva životního prostředí a pozemkového práva

Využívanie detektoru kovov pri hľadaní archeologických nálezov

Diplomová práca

Mgr. Róbert Antal

Brno 2018

Čestné prehlásenie

Prehlasujem, že som diplomovú prácu na tému ***Využívanie detektoru kovov pri hľadaní archeologických nálezov*** *spracoval sám. Všetky pramene a zdroje informácií, ktoré som použil k spísaniu tejto práce, boli citované v poznámkach pod čiarou a sú uvedené v zozname použitých prameňov a literatúry.*

V Brne 25. marca 2018 .....

Mgr. Róbert Antal

Rád by som poďakoval vedúcej práce JUDr. Jane Dudovovej, Ph.D. za rady, pripomienky a čas, ktorý mi venovala pri písaní práce. Rovnako by som chcel svoju vďaku vyjadriť pracovníkom správnych orgánov Mgr. Matúšovi Sládkovi z Krajského pamiatkového úradu v Trnave a Mgr. Bc. Petre Kynclovej z Odboru kultury a památkové péče Juhomoravského kraja, ktorí mi venovali čas nad rámec svojich povinností a pomohli mi tak vytvoriť si celkový obraz o skúmanej problematike.

Abstrakt

Diplomová práca sa zameriava právne a praktické aspekty využívania detektoru kovov na hľadanie archeologických nálezov. Všeobecná časť analyzuje medzinárodnú, českú a slovenskú právnu úpravu, najväčšia pozornosť sa upriamuje na pamiatkové zákony oboch krajín, primerane sú zmienené aj ďalšie zákony a systém správnych orgánov. Zvláštna časť sa venuje prevažne činnosti správnych orgánov a vzťahom medzi hľadačmi nálezov a archeológmi. Ako príklad sú uvedené vybrané zahraničné prístupy k problematike. V poslednej časti sú prezentované úvahy o možnom smerovaní českej právnej úpravy v budúcnosti.

Kľúčové slová

Detektor kovov; detektoristi; pamiatkový zákon; archeologický nález; kultúrne a historické dedičstvo

Abstract

This thesis deals with legal and practical aspects of using metal detectors to search for archaeological finds. The theoretical part analyzes the international, Czech and Slovak legal regulations. The special attention is paid to the Monument Act of both countries, as well as other acts and the system of administrative bodies are mentioned. The empirical part mainly focuses on activities of administrative bodies and the relationship between detectorists and archaeologists. Selected foreign studies and approaches to this issue are given as an example. The last part discusses the possible trends and directions of the Czech legislation in the future.

Key words

Metal detector; metal detectorists; the Monument Act; archaeological find; cultural and historical heritage

Obsah

Zoznam obrázkov **9**

Zoznam tabuliek **9**

Zoznam pojmov a skratiek **9**

1 Úvod **11**

I. Všeobecná časť **15**

2 Medzinárodná právna úprava **17**

3 Ochrana archeologických nálezov v Českej republike **21**

3.1 Historický exkurz a poznámky úvodom 21

3.2 Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči (Pamiatkový zákon) 22

3.3 Ďalšie verejnoprávne predpisy 27

3.4 Súkromnoprávna úprava 29

3.5 Trestnoprávna úprava 30

3.6 Pripravovaná úprava ČR 31

3.7 Organizačné zabezpečenie pamiatkovej starostlivosti v Českej republike .. 33

4 Slovenská republika. Právna úprava týkajúca sa archeologických nálezov a ich nedovoleného vyhľadávania **37**

4.1 Zákon č. 49/2002 Z.z., o ochrane pamiatkového fondu 37

4.2 Trestnoprávna úprava 40

4.3 Organizačné zabezpečenie 41

II. Zvláštna časť **45**

5 Aplikácia právnych noriem na problematiku amatérskych hľadačov v praxi 47

5.1 Česká republika 47

5.2 Slovenská republika 55

6 Detektorové prospekcie na rozmedzí platného práva a praxe **61**

6.1 Vzťah archeológov a detektoristov v Česku 61

6.2 Postoj orgánov pamiatkovej starostlivosti a archeológov k detektoristom na Slovensku 63

6.3 Českí detektoristi v zahraničí 64

6.4 Výkon detektorovej prospekcie v rámci pamiatkového zákona 65

7 Príklady ďalších európskych prístupov k problematike 67

7.1 Nemecko: právna úprava Šlesvicka-Holštýnska 68

7.2 Slovinsko 69

7.3 Rakúsko 70

III. Záverečné poznámky 73

8 Návrhy de lege ferenda 75

9 Záver 79

10 Použité zdroje 83

Monografie 83

Odborné články 84

Judikatúra a správne rozhodnutia 84

Internetové zdroje 86

Právne predpisy 89

Ostatné zdroje 93

Zoznam obrázkov

Obr. 1 – Naznačenie možnej straty informácií detektorárskou činnosťou 11

Obr. 2 – Schéma fungovania certifikovaných detektoristov v Šlesvicku-Holštýnsku ... 69

Zoznam tabuliek

Tab. 1 – Správne konania v Českej republike za roky 2015 – 2017..... 53

Tab. 2 – Správne a trestné konania na Slovensku v rokoch 2015 – 2017 59

Zoznam pojmov a skratiek

Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči	-	pamiatkový zákon
Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník	-	občiansky zákonník
Zákon č. 49/2002 Z.z., o ochrane pamiatkového fondu	-	pamiatkový zákon SR
Zákon č. 300/2005 Z.z., trestný zákon	-	trestný zákon SR
Európsky dohovor o ochrane archeologického dedičstva	-	Maltský dohovor
Krajský úrad	-	KÚ
Archeologický ústav Akadémie vied Českej republiky	-	AU AV ČR
Národní památkový ústav	-	NPÚ
Pamiatkový úrad Slovenskej republiky	-	PÚ SR
Krajský pamiatkový úrad	-	KPÚ

1 Úvod

Snaha odhaľovať tajomstvá histórie a nachádzať staré poklady boli v minulosti katalyzátorom pre vznik dnešnej archeológie. Mnohí, dnes významní, bádatelia sa spoliehali viac na šťastie než na odborné postupy odkrývania minulosti. Povaha archeológie tak bola v začiatkoch amatérska, s rozvojom tejto vednej disciplíny sa však objavovali stále odbornejšie a precíznejšie metódy vykonávania výskumov. Pre amatérov tak na dlho nezostalo veľa miesta.

Od rozšírenia detektorov kovov a popularizácie archeologických lokalít v laickej spoločnosti je však archeologická obec konfrontovaná s problémom amatérskych hľadačov pokladov, ktorí „vykrádajú“ známe bohaté lokality a mnohokrát aj objavujú lokality nové. Mnohých vedie rovnaký motív ako priekopníkov archeológie v minulosti – záujem o históriu či túžba nájsť „poklady“. Ich činnosť bohužiaľ veľakrát neprispieva k rozvoju odboru ani k poznaniu histórie krajiny. Veľkým problémom je hlavne strata archeologických artefaktov, ktoré pomáhajú dotvárať povedomie o histórii daného územia, rovnako závažným problémom sú však aj neodborné vyzdvihnutie nálezov, ktoré naruší nálezové kontexty a absencia profesionálnej dokumentácie, ktorá by mohla aspoň čiastočne zachytiť nálezové okolnosti. Z vedeckého hľadiska tak okrem straty nálezu dochádza aj k strate niekedy veľkého množstva významných sprievodných informácií. Názorne tento problém dokladá obrázok 1.[1]

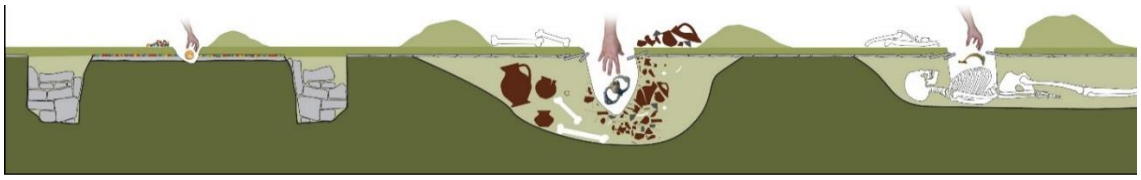

Obr. 1 – Naznačenie možnej straty informácií detektorárskou činnosťou – rovnaký nález môže pochádzať z rôznych kontextov (nášlapový horizont podlahy zaniknutého domu, výplň zahĺbeného sídliskového objektu, narušení hrobovej jamy), avšak po jeho neodbornom vyzdvihnutí už nie je možné dôležité informácie spätne získať.

[1] TĚSNOHLÍDEK, Jakub; POPELKA, Miroslav. Amatérské detektorování z pohledu archeologie. Zákopy.cz [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://www.zakopy.cz/amaterske-detektorovani-pohledu-archeologa/

Osud nálezov, ktoré neboli ohlásené a teda ani preskúmané Archeologickým ústavom či múzeom, väčšinou končí jedným z troch spôsobov – ako súčasť súkromnej zbierky detektoristu, odovzdanie už vyzdvihnutého a nezdokumentovaného nálezu archeologickej inštitúcii či múzeu, predaj archeologických nálezov.

Prvý variant znamená s najväčšou pravdepodobnosťou definitívnu stratu nálezu a informácií s ním súvisiacich, preto táto možnosť nie je archeologickou obcou veľmi vítaná. Oproti tomu odovzdanie už vyzdvihnutých nálezov je bežne tolerované aj napriek tomu, že tento postup nezodpovedá zákonu. Ostáva tu však šanca získať z nálezu aspoň obmedzené množstvo použiteľných informácií. Navyše detektoristi takto spolupracujúci s archeologickými inštitúciami a múzeami sú schopní si časom osvojiť základné dokumentačné postupy, vďaka čomu je možné zachovať viac podstatných informácií.[2]

Nelegálna činnosť súvisiaca s archeologickými nálezmi nekončí iba vyzdvihnutím nálezov a ich uskladnením v domácej zbierke hľadača. Veľkým problémom je aj následný predaj artefaktov na čiernom trhu do zahraničia. Tieto aspekty nelegálnej činnosti spolu súvisia tak úzko, že ich možno považovať za jeden veľký problém, avšak v rámci tejto práce nie je priestor na to, čierny obchod podrobnejšie rozoberať. Práca by tak tematicky nabrala príliš veľkú šírku.

Právna úprava dnes túto činnosť vymedzuje ako priestupok, napriek tomu však archeologická obec čelí obrovskému rozmachu detektoringu, ktorý, zdá sa, nie je možné efektívne zastaviť. Detektoristická činnosť je napriek svojmu nezákonnému charakteru veľmi populárna, čo možno vidieť jednak na živo na poliach v okolí ciest a rovnako aj na internetových portáloch, kde hľadači svoje „úlovky“ publikujú. Vzhľadom na rozmach a popularitu tejto aktivity sa môže zdať, že správne trestanie priestupkov vyplývajúcich z tejto činnosti je nedostatočné.

Cieľom tejto diplomovej práce je preto v prvom rade analyzovať problém detektoringu v Českej republike. Nutné nie je len spoznať platné právo a činnosť správnych orgánov, ale aj pochopiť praktické fungovanie nelegálnej činnosti a postoje archeologickej obce k skúmanému problému. Z dôvodu získania väčšej výpovednej hodnoty bude za účelom porovnania rovnako podrobne analyzovaná aj situácia na

[2] Viď podkapitola 6.1

Slovensku. Prvá kapitola všeobecnej časti práce sa bude stručne venovať medzinárodnej právnej úprave, ktorú je nutné poznať skôr, než dôjde na podrobnejší rozbor českého práva.

Druhá kapitola sa už zameria na české právne normy. V prvom rade bude pozornosť upriamená na zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platnom znení – zásadné je hlavne vymedzenie archeologických nálezov, povinný postup pri ich nájdení a priestupky súvisiace s porušením tohto zákona. Na doplnenie prehľadu budú stručne rozobraté aj ďalšie verejnoprávne normy a predpisy súkromného a trestného práva. Tieto však pre gro riešenej otázky nie sú zásadné, preto im v nasledujúcich pasážach nebude venovaná ďalšia pozornosť. Vzhľadom na to, že Česká republika sa už dlhšie pripravuje na prijatie nového pamiatkového zákona, bude rovnako analyzovaný aj jeho najaktuálnejší návrh, pričom bude priebežne porovnaný s dnes platnou právnou úpravou. Vyzdvihnuté by mali byť hlavne body, ktoré by mohli pozitívne ovplyvniť problematiku detektoringu v praxi. Pozornosti neuniknú ani správne orgány, ktoré zabezpečujú výkon štátnej správy na úseku pamiatkovej starostlivosti.

Nasledujúca kapitola bude zameraná na právnu úpravu Slovenskej republiky. Aby práca nenaberala zbytočne široký rozsah, pozornosť bude venovaná iba právnym normám, ktoré naozaj úzko súvisia s ochranou archeologických nálezov. Ide teda o zákon č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu v platnom znení, a nakoľko je vyhľadávanie nálezov za pomoci detektoru kovov na Slovensku trestným činom, zákon č. 300/2005 Z. z., trestný zákon v platnom znení. Jednotlivé ustanovenia budú priebežne porovnávané s ustanoveniami českého právneho poriadku. Keďže sa dnes už líši aj organizácia štátnej správy, pozornosť bude venovaná aj konkrétnym správnym orgánom.

Po podrobnom rozbore právnych noriem Českej a Slovenskej republiky bude nasledovať praktická časť práce a teda pohľad na fungovanie pamiatkovej starostlivosti v praxi. Podstatné je hlavne zistiť, ako aktívne a úspešné sú správne orgány a súdy v boji proti nelegálnym hľadačom archeologických nálezov. Aby získané poznatky dostali výpovednú hodnotu, budú konfrontované s rozsahom nelegálnej činnosti, preukázaným za pomoci internetového fóra zameraného na túto protiprávnu záľubu a objavy detektoristov v Česku. Táto praktická kapitola je vhodným miestom na zvýraznenie

zákonného postupu pri objavení významných archeologických nálezov, na udeľovanie odmien a nálezného poctivým oznamovateľom.

Druhá kapitola praktickej časti sa odtrhne od činnosti správnych orgánov a zmapuje vzťahy medzi odbornou archeologickou obcou a amatérskymi hľadačmi v Česku a na Slovensku. V priebehu rokov sa vyvinuli viaceré spôsoby spolupráce týchto skupín, niektoré plne legálne, niektoré na hrane zákona. Pre dobré pochopenie celého skúmaného problému je nutné poznať aj tieto aspekty a hlavne postoje odborníkov k detektoringu. Práve ich potreby by totiž mali byť výrazne reflektované v novej právnej úprave, ktorá by problém riešila. Priestor v tejto kapitole bude tiež využitý na stručné popísanie fenoménu vývozu tejto nelegálnej aktivity za hranice Českej republiky a tiež na opis legálnych detektorových prospekcií vedených v rámci bádateľských výskumov.

Cieľom prvých piatich kapitol je popísať ako teoretické, tak praktické aspekty celého problému, vymedziť hlavné negatíva a nedostatky aktuálnej právnej úpravy. Na základe tých bude vybratá a stručne popísaná zahraničná právna úprava, ktorá by podľa názoru autora mohla byť vhodnou inšpiráciou pri odstraňovaní aktuálnych problémov z českej praxe. Vyústením týchto hlavných kapitol budú úvahy de lege ferenda, ktoré predostrú základné možnosti, ktorými by sa zákonodarca mohol v budúcnosti uberať, stručne budú naznačené aj nevýhody jednotlivých prístupov.

Celá práca bude priebežne dopĺňaná „archeologickým“ pohľadom, jednak na základe skúseností autora, ktorý má v danom obore ukončené vysokoškolské vzdelanie a niekoľkoročné skúsenosti, a tiež na základe odborných archeologických článkov a konzultácií so zástupcami z radov archeológov. Téma práce je veľmi aktuálna práve v archeologickej obci, vďaka čomu je predmetom mnohých odborných článkov. Dlhšiu dobu však uniká pozornosti právnej pozornosti, preto jej komplexné spracovanie z pohľadu práva doteraz nevzniklo. Cieľom diplomovej práce je preto aspoň čiastočne túto medzeru vyplniť.

I. Všeobecná časť

2 Medzinárodná právna úprava

V podstate všetky právne odvetvia sú dnes formované pod vplyvom medzinárodných záväzkov jednotlivých štátov. Nadnárodná úprava väčšinou reprezentuje spoločné záujmy a smerovanie členských štátov v rámci danej problematiky. Povaha týchto dokumentov nie je vo všetkých prípadoch záväzná, niektoré predpisy môžu mať iba charakter odporúčací. Výnimkou nie sú ani normy životného prostredia a teda aj pamiatkovej starostlivosti – medzinárodné zmluvy tak jednoznačne vplývajú aj na túto oblasť vnútroštátnych právnych predpisov.

S asi najvýznamnejším počinom týkajúcim sa archeológie prišla Rada Európy, ide o Európsky dohovor o ochrane archeologického dedičstva,[3] tradične známy skôr pod názvom Maltský dohovor, odkazujúcim na miesto jeho prijatia (16. január 1992). Tento názov však označuje až revidovanú verziu dohovoru, ten pôvodný bol prijatý už v roku 1969 v Londýne a obsahoval základné aspekty ochrany archeologického dedičstva (chrániť archeologické náleziská, zabraňovať nelegálnym výskumom a ďalšie podobné opatrenia). Postupom času sa však (pravdepodobne v súvislosti s rozvojom spoločnosti a nových škodlivých činností) začali objavovať nedostatky pôvodného dohovoru. Chýbala hlavne precíznejšia ochrana samotných archeologických nálezov, ktoré sa stávali predmetom nelegálneho obchodu so starožitnosťami. Nemalým problémom sa stal aj rozmach stavebnej činnosti, ktorá tak vo výraznejšej miere ohrozila mnohé archeologické náleziská.[4]

Dnešný Maltský dohovor do veľkej miery tieto nedostatky eliminuje, pričom v prvom rade definuje samotný pojem archeologického dedičstva. Nasledujúce pasáže sa venujú identifikácii dedičstva, opatreniam na jeho ochranu, financovaniu archeologických výskumov,[5] nezákonnému obehu archeologických nálezov[6] a ďalším aspektom ochrany archeologického dedičstva. Z dôvodu zamerania práce na

---

[3] Európsky dohovor o ochrane archeologického dedičstva (revidovaný) [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.pamiatky.sk/Content/Data/File/sluz_predpis/344_2001-europsky_dohovor.pdf

[4] MICHALÍK, Tomáš. Právne aspekty archeologického výskumu. In: KUZMOVÁ, Klára (ed.). Klasická archeológia a exaktné vedy. Výskumné metódy a techniky II. Trnava: Trnavská univerzita, 2010, s. 191. ISBN 978-80-8082-317-7.

[5] Európsky dohovor o ochrane archeologického dedičstva (revidovaný), čl. 1-6

[6] Ibidem, čl. 10 a 11

problematiku amatérskych hľadačov archeologických nálezov sú zásadné hlavne opatrenia vyžadované v rámci článku 3:

- predchádzanie akýmkoľvek nepovoleným vykopávkam a odstraňovaniu súčastí archeologického dedičstva
- zabezpečenie toho, aby vykopávky a ostatné techniky, ktoré by mohli mať deštruktívne účinky vykonávali len kvalifikované osoby s osobitným oprávnením zabezpečenie toho, aby používanie detektorov kovov a iných detekčných zariadení alebo postupov archeologického výskumu podliehalo predchádzajúcemu osobitnému schváleniu vždy, keď to vyžaduje vnútroštátna legislatíva príslušného štátu.[7]

Súvis so skúmanou problematikou má tiež článok 10, ktorý vypočítava základné záväzky smerujúce k eliminovaniu nelegálneho obchodu s archeologickými nálezmi. Cieľom je mimo iné zabezpečiť výmenu informácií medzi správnymi orgánmi a vedeckými inštitúciami, oznamovať orgánom štátu pôvodu podozrivé ponuky či prijať opatrenia zabraňujúce múzeám nadobúdať nezákonne získané predmety.[8]

Z členských štátov Rady Európy ratifikovali Maltský dohovor takmer všetky (výnimkou sú napríklad Rakúsko, Rusko, Španielsko či Taliansko), vrátane Českej (22.03.2000) a Slovenskej republiky (31.10.2000). Účinnosť tento predpis nadobudol 23. 09. 2000, resp. 01.05.2001[9] avšak do platnej legislatívy sa zatiaľ premietol len v rámci Slovenska, Česká republika bohužiaľ stále ostáva u starého zákona č. 27/1987 Sb., o státní památkové péči.

Z ďalších medzinárodných dokumentov týkajúcich sa archeologického dedičstva možno zmieniť napríklad dohovory UNESCO o ochrane svetového kultúrneho

[7] Ibidem, čl. 3
[8] Ibidem, čl. 10
[9] MICHALÍK, op. cit., s.192

a prírodného dedičstva,[10] o ochrane kultúrneho dedičstva pod vodou[11] a o opatreniach na zákaz a zamedzenie nedovoleného dovoz, vývozu a prevodu vlastníctva kultúrnych statkov.[12] V roku 1985 bol zas v Grenade prijatý Dohovor o ochrane architektonického dedičstva Európy,[13] z roku 1995 pochádza Dohovor UNIDROIT o ukradnutých alebo nezákonne vyvezených kultúrnych predmetoch prijatý v Ríme[14] a záverom možno spomenúť ešte chartu Medzinárodnej organizácie pre pamiatky a sídla (ICOMOS) – Medzinárodnú chartu o zabezpečení ochrany archeologického dedičstva z Lausanne (1990).[15] Tieto nadnárodné predpisy sa síce dotýkajú pamiatkovej starostlivosti a archeológie, avšak problematiku detektoringu podrobnejšie neupravujú, preto nie je nutné im venovať väčšiu pozornosť.

---

[10] Dohovor UNESCO o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.pamiatky.sk/content/data/obrazky/File/pamiatkovy_urad/evidencia%20pamiatok/SKD/dohovor_skd.pdf

[11] Dohovor UNESCO o ochrane kultúrneho dedičstva pod vodou [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://www.archeo.sk/wp-content/uploads/2011/01/unesco_kulturne_dedicstvo.pdf

[12] Dohovor UNIDROIT o ukradnutých alebo nezákonne vyvezených kultúrnych predmetoch [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://www.heritageconsulting.sk/wp-content/uploads/dohovor-UNIDROIT-o-ukradnut%C3%BDch-alebo-nez%C3%A1konne-vyvezen%C3%BDch-kult%C3%BArnych-predmetoch.pdf

[13] Dohovor Rady Európy o ochrane architektonického dedičstva Európy [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.pamiatky.sk/Content/Data/File/sluz_predpis/369_2001-europsky_dohovor.pdf

[14] Dohovor UNIDROIT o ukradnutých alebo nezákonne vyvezených kultúrnych predmetoch [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://www.heritageconsulting.sk/wp-content/uploads/dohovor-UNIDROIT-o-ukradnut%C3%BDch-alebo-nez%C3%A1konne-vyvezen%C3%BDch-kult%C3%BArnych-predmetoch.pdf

[15] Medzinárodná charta o zabezpečení ochrany archeologického dedičstva [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.pamiatky.sk/content/data/obrazky/File/ICOMOS/6_charta_archeol_ded.pdf

3 Ochrana archeologických nálezov v Českej republike

3.1 Historický exkurz a poznámky úvodom

Pri sledovaní historického vývoja právnej úpravy v pamiatkovej oblasti možno začať už za vlády Márie Terézie, niektoré z jej dekrétov sa týkali starožitností, napr. mincí, sôch či obrazov. Ďalšie právne normy sa objavujú v Rakúsko-Uhorsku, ktoré malo zákon na ochranu pamiatok od roku 1881. Zaujímavé je, že sa týkal iba Zalitavska, teda uhorskej časti a v rámci toho aj územia dnešnej Slovenskej republiky. Predlitavsko (a teda i územie dnešnej Českej republiky) touto právnou úpravou nedisponovalo. Dve svetové vojny narušili právny vývoj na dlhé roky, preto je prvý špecializovaný zákon v Československu až z roku 1958.[16] Zákon č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách je však oproti dnešným zákonom výrazne jednoduchší, celková organizácia pamiatkovej starostlivosti nie je precíznejšie prepracovaná. Aj tu sa však už objavuje notifikačná povinnosť pri objavení náhodných nálezov.[17]

Dnes tvorí najzákladnejší kameň pamiatkovej starostlivosti Ústava Českej republiky a Listina základných práv a slobôd. Aj keď ide o pramene s najväčšou právnou silou, všeobecný charakter ich ustanovení neumožňuje vyvodzovať z nich konkrétnejšie pravidlá správania. Už v úvode Ústavného zákona č. 1/1993 Sb., Ústava české republiky v platnom znení, je zmienené odhodlanie *„společně střežit a rozvíjet zděděné přírodní a kulturní, hmotné a duchovní bohatství,...“*,[18] Uznesenie č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV a SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky v platnom znení, na to nadväzuje článkom 34 odsek 2 (*„Právo přístupu ke kulturnímu bohatsví je zaručeno za podmínek stanovených zákonem.“*) a článkom 35 odsek 3 (*„Při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovať ani poškozovat životní prostředí,*

[16] VOLFOVÁ, Jana. Státní památková péče v ČR v postavení dotčeného orgánu. Brno, 2012. s. 18-19. Diplomová práca. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Vedúca práce Alena KLIKOVÁ.
[17] § 16 zákona č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách, v znení neskorších predpisov[online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1958-22
[18] Preambula, Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava české republiky, v znení neskorších predpisov. In: ASPI [právny informačný systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 03. 2018].

přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou zákonem.“).[19]

Špeciálnym zákonom na úseku pamiatkovej starostlivosti je dnes však zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči v platnom znení, ktorý je podrobnejšie analyzovaný v nasledujúcej podkapitole. Všetky ďalšie uvedené predpisy súvisia buď s detektoristickou činnosťou alebo ochranou archeologických nálezov, ich zaradenie do kapitoly 3 má však len doplniť celkový obraz skúmanej problematiky. Podrobnejšia analýza týchto noriem a ich dopadu na spoločenskú situáciu by však prekračovala rozsah a ciele práce, preto v ostatných častiach práce absentuje.

3.2 Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči (Pamiatkový zákon)

Zákon o státní památkové péči upravuje viaceré oblasti pamiatkovej starostlivosti. V prvom rade sa zameriava na ochranu kultúrnych pamiatok (časť druhá), následne sa venuje archeologickým výskumom a nálezom (časť tretia), na čo nadväzuje úprava orgánov pamiatkovej starostlivosti a jej celkovej organizácie (časť štvrtá). V časti piatej sú nakoniec vyčlenené priestupky právnických a podnikajúcich fyzických osôb a priestupky fyzických osôb.[20]

3.2.1 Archeologický nález

V prvom odseku § 23 zákonodarca vymedzuje pojem archeologického nálezu, jeho charakteristika však nie je bezproblémová (*„Archeologickým nálezem je věc (soubor věcí), která je dokladem nebo pozůstatkem života člověka a jeho činnosti od počátku jeho vývoje do novověku a zachovala se zpravidla pod zemí.“*).[21] Sporným aspektom je časové vymedzenie, na základe ktorého možno vec prehlásiť za archeologický nález. V odbornej literatúre sa možno stretnúť s dvomi základnými interpretáciami, pričom obe prinášajú isté úskalia.

---

[19] Uznesenie č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV a SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky, v znení neskorších predpisov. In: ASPI [právny informačný systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 03. 2018].

[20] Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v znení neskorších predpisov. In: ASPI [právny informačný systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 03. 2018].

[21] Ibidem, § 23

V užšom zmysle je počiatok novoveku spájaný s objavením Ameriky (1492), dobytím Konštantínopolu (1453) či ďalšími historickými udalosťami konca 15. storočia, koniec je väčšinou stanovený na záver 18. storočia[22] či dokonca až na začiatok 20. storočia (koniec prvej svetovej vojny).[23] Počiatok novoveku v širšom zmysle je určený rovnako, jeho záver však jasne stanovený nie je, nakoľko trvá v podstate až po súčasnosť.[24] Z hľadiska posúdenia archeologických nálezov by šlo o príliš extenzívny výklad, ktorý by znamenal, že archeologickým nálezom môže byť de facto akákoľvek vec dokladajúca život a činnosť človeka a teda aj moderné predmety, ktoré mohli byť stratené či zámerne uložené do zeme. Z dikcie zákona navyše nie je ani možné jednoznačne poznať, či sa samotný novovek ešte do vymedzeného rozmedzia ráta, alebo au ani ten nemá byť cieľom archeologického bádania.[25]

Interpretovať zákon prvým spôsobom by znamenalo vylúčiť z kategórie archeologických nálezov všetky predmety vyrobené či do zeme uložené po roku 1918. Zo zoznamu tak vypadnú aj všetky predmety súvisiace s druhou svetovou vojnou, čo ponúka amatérskym hľadačom jednoduchý spôsob úniku z pôsobnosti zákona. Bez ohľadu na to, či tak činia vedome, alebo ide len o zhodu náhod, častou výhovorkou detektorárov je práve argument, že nehľadajú archeologické nálezy, ale iba predmety z druhej svetovej vojny a teda ich činnosť nie je v rozpore so zákonom.[26] Tu však treba poznamenať, že až do odkrytia či vykopania nálezu, nie je možné zistiť, či daný predmet

---

[22] CARBONELL, Charles-Olivier a kol. Evropské dějiny Evropy 2. Od renesance k renesanci?: (15. – 20. století). Praha: Nakladatelství Karolinum, 2003, s. 7. ISBN 80-246-0411-6.

[23] HLAVAČKA, Milan. Dějepis pro gymnázia a střední školy 3 – NOVOVĚK. Vyd. 2. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, 2017, 171 s. ISBN 978-80-7235-596-9.

[24] VACULÍK, Jaroslav. Obecné dějiny novověku V/2: (1945-1990). 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013. 59 s. ISBN 978-80-210-6174-3.

[25] Komentár k pamiatkovému zákonu napríklad uvádza, že nemožno toto vymedzenie vnímať tak, že novovekého pôvodu nepatrili medzi archeologické nálezy. Z toho vyplýva, že autor by na základe jazykového výkladu pravdepodobne medzi archeologické nálezy zarátal maximálne predmety stredoveké. Sám však uvádza, že nasledujúce obdobia sú predmetom archeologických výskumov. (VARHANÍK, Jiří; MALÝ, Stanislav. Zákon o státní památkové péči: komentář. Vyd. 1. Praha: Wolters Kuwer ČR, 2011, 1196 s. ISBN 978-80-7357-659-2.)

[26] Týchto výhovoriek si je vedomý aj Archeologický ústav Akadémie vied, jasne však zastáva výklad, ktorý predmety zo svetových vojen radí medzi archeologické nálezy. (ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR, PRAHA, v.v.i. Co dělat v případě setkání s nelegálním průzkumem detektory kovů. ARUP [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://www.arup.cas.cz/?p=12890)

bude spadať do obdobia pred koncom novoveku, alebo pôjde nález mladší[27]. Za týchto okolností by nebolo namieste predpokladať, že archeologické nálezy sú „v bezpečí.“

3.2.2 Postup po nájdení nálezu

Samotné hľadanie nálezov mimo archeologický výskum nie je podľa pamiatkového zákona explicitne priestupkom, druhý a tretí odsek §23 však uvádzajú spôsob, akým má byť s nájdenými nálezmi naložené, nutné je ich v prvom rade ohlásiť

> *„… Archeologickému ústavu nebo nejbližšímu muzeu buď přímo nebo prostřednictvím obce, v jejímž územním obvodu k archeologickému nálezu došlo. Oznámení o archeologickém nálezu je povinen učinit nálezce nebo osoba odpovědná za provádění prací, při nichž došlo k archeologickému nálezu, a to nejpozději druhého dne po archeologickém nálezu nebo potom, kdy se o archeologickém nálezu dověděl.“*

Druhým podstatným krokom je s nálezmi nijako nemanipulovať, pričom účelom tohto ustanovenia je zachovanie nálezových okolností, ktoré mnohokrát poskytujú rovnako dôležité (a niekedy aj dôležitejšie) archeologické informácie ako samotný nález.

> *„Archeologický nález i naleziště musí být ponechány beze změny až do prohlídky Archeologickým ústavem nebo muzeem, nejméně však po dobu pěti pracovních dnů po učiněném oznámení. Archeologický ústav nebo oprávněná organizace učiní na nalezišti všechna opatření nezbytná pro okamžitou záchranu archeologického nálezu, zejména před jeho poškozením, zničením nebo odcizením.“*[28]

---

[27] Na okraj možno zmieniť fakt, že archeológii prvej a druhej svetovej vojny je venovaná stále väčšia pozornosť, preto je nutné do budúcnosti smerovať k tomu, aby aj predmety z tohto obdobia boli považované za archeologické nálezy. Obdobiu prvej svetovej vojny sa venuje napríklad autorov spolupracovník Mgr. Jiří Zubalík.

[28] § 23 pamiatkového zákona

Možno teda uvažovať, že porušením zákona nutne nie je samotné vyhľadávanie archeologických nálezov (či už s detektorom kovov alebo bez), ale až následná činnosť detektoristov. Tí nálezy neohlasujú v súlade s § 23 ods. 3, čo následne ústi do jeho porušenia, keďže nálezy a náleziská nie sú obhliadnuté Archeologickým ústavom či oprávnenou organizáciou. Logicky tak vyvstáva otázka, kde je hranica právneho a protiprávneho konania – ak amatérski hľadači nález nájdu pomocou detektoru kovov, ale následne postupujú v súlade s pamiatkovým zákonom a nález sami nevyzdvihnú, zákon priamo neporušia. Napriek tomu by (ako ukazuje oddiel 3.1.3) však ich činnosť mohla byť posúdená ako priestupok.

Pokiaľ ide o archeologické nálezy, pamiatkový zákon ďalej stanovuje podmienky, za ktorých má nálezca právo na odmenu a odkazuje na zvláštny predpis pokiaľ ide o nálezy, ku ktorým dôjde v súvislosti s prípravou alebo vykonávaním stavby.[29] Zmienené odmeny majú mať buď hodnotu ceny materiálu, pokiaľ ide o drahé kovy či iné cenné materiály, prípade 10% kultúrne historickej hodnoty v ostatných prípadoch. Zo stanoviska Ministerstva kultúry vyplýva, že tieto odmeny je však možné udeľovať len za náhodné nálezy a teda odovzdanie aktívne vyhľadávaných nálezov nemôže byť ohodnotené odmenou, nakoľko boli získané v rámci neoprávneného archeologického výskumu.[30] Udeľovanie odmien náhodným nálezcom archeologických nálezov má význam hlavne ako motivácia k zopakovaniu tohto žiadaného postupu v prípade ďalších objavov, čo v roku 2016 potvrdil aj hajtman Pardubického kraja Martin Netolický[31] v súvislosti s objavením „pokladu storočia“. Natíska sa však aj otázka, či je možné vždy jednoznačne vyhodnotiť, či bol nález učinený náhodou, alebo môže ísť v niektorých

[29] Pamiatkový zákon odkazuje na Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánovaní a stavebním řádu (stavební zákon), v znení neskorších predpisov, konkrétne na § 176. (Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánovaní a stavebním řádu (stavební zákon), v znení neskorších predpisov In: ASPI [právny informačný systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 03. 2018])

[30] Stanovisko Ministerstva kultúry Českej republiky, č.j. 9711/2007 zo dňa 26. 06. 2007 [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/2007_09711-3407.doc

[31] ŽLÁBKOVÁ, Ludmila. Nálezce pokladu století dostane dva milióny, podle zákona měl nárok na 11 tisíc. Novinky.cz [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.novinky.cz/domaci/412948-nalezce-pokladu-stoleti-dostane-dva-miliony-podle-zakona-mel-narok-na-11-tisic.html

prípadoch aj o vypočítavosť hľadačov, ktorí odmeny vnímajú ako možnosť nálezy speňažiť. Už samotná existencia zmieneného stanoviska takéto pokusy dokladá.

3.2.3 Priestupky podľa pamiatkového zákona

Priestupkom sa zákon venuje v § 39 pričom na detektorársku činnosť možno aplikovať viaceré ustanovenia: odsek 1 písm. f) vymedzuje ako priestupok vykonávanie neoprávnených výkopov na území s archeologickými nálezmi, spojiť ho možno aj s písmenom b), ktoré označuje za priestupok nesplnenie oznamovacej povinnosti. V odseku (2) zmieneného paragrafu možno pod písmenom g) nájsť ďalšiu zakázanú činnosť, ktorá by mohla zodpovedať predmetnej činnosti – vykonávanie neoprávnených archeologických výskumov. Písmeno g) druhého odseku opäť odkazuje na neohlásenie nálezu, preto je vhodné jeho porušenie tiež do prípadného správneho konania zakomponovať. Za priestupky podľa prvého odseku je možné udeliť pokutu do výšky 2.000.000 Kč, za priestupky podľa druhého odseku je horná hranica sankcií dokonca až 4.000.000 Kč.[32]

Otázkou však je, či amatérske hľadanie archeologických nálezov detektorom kovov spĺňa parametre (neoprávneného) archeologického výskumu. Vyššie zmienené stanovisko Ministerstva kultúry však zastáva práve takúto interpretáciu:

> *„Jestliže uváděný nálezce nalezl archeologické nálezy v rámci své činnosti, jejímž primárním účelem bylo hledání archeologických nálezů (což nálezce opakovaně uváděl), a tuto činnost prováděl za použití detektoru kovů, může být tato jeho činnost posouzena jako provádění archeologického výzkumu,“*[33]

[32] §39 (5) a) a b) pamiatkového zákona
[33] Stanovisko Ministerstva kultúry Českej republiky, č.j. 9711/2007 zo dňa 26. 06. 2007

Tá vyplýva z odbornej archeologickej literatúry.[34] Vzhľadom na to, že zákon jednoznačne detektoring ako priestupok neuvádza, je možné takýto výklad v záujme ochrany archeologických pamiatok akceptovať.[35] Okrem výšky hornej hranice sankcií sa priestupky odlišujú aj v orgáne, ktorý je k ich prejednaniu príslušný – priestupky, podľa odseku (1) prejednáva obecný úrad obce s rozšírenou pôsobnosťou, krajské úrady naopak prejednávajú priestupky podľa odseku (2) paragrafu 39[36].

3.3 Ďalšie verejnoprávne predpisy

Napriek tomu, že na skúmanú činnosť dopadajú hlavne ustanovenia pamiatkového zákona, presah do problematiky možno nájsť za istých okolností aj v ďalších verejnoprávnych predpisoch. V závislosti na mieste výkonu tak detektorárska činnosť môže byť priestupkom napríklad aj podľa zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), v platnom znení či zákona č. 114/1992Sb., o ochraně krajiny a přírody, v platnom znení. Prvý uvádza ako zakázanú činnosť napríklad vykonávanie terénnych úprav, narušovanie pôdneho krytu, či hrabanie steliva[37], pričom vykopanie archeologického nálezu by mohlo za určitých okolností spadať pod tieto ustanovenia. Ako priestupky sú tieto činnosti definované v § 53 ods. 1. písm. b), l) a m)[38], pričom podľa odstavca 2 možno za uvedené priestupky udeliť pokuty až do výšky 5000 Kč, resp. 15 000 Kč.

Obdobne k vymedzeniu zakázanej činnosti pristupuje aj druhý z uvedených zákonov. V § 16 sa nachádza výpočet zakázanej činnosti v národných parkoch, relevantný je hlavne druhý odsek a jeho písmeno c). Podľa tohto ustanovenia je na území národných parkov mimo zastavaných území obcí a zastaviteľných plôch zakázané odstraňovanie

---

[34] KUNA, Martin a kol. Nedestruktivní archeologie, Brno: ACADEMIA, 2004, s. 555. ISBN 80-200-1216-8.

[35] Polícia ČR však na svojom webe prezentuje skôr príklon k priestupku podľa prvého odseku. (BALÁKOVÁ, Ivana. Nelegální výkopy archeologických nálezů nezůstanou bez postihu. Policie České republiky [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://www.policie.cz/clanek/nelegalni-vykopy-archeologickych-nalezu-nezustanou-bez-postihu.aspx)

[36] § 40 (1) a) a b) pamiatkového zákona

[37] § 20 ods. 1 písm. b) a m) Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), v znení neskorších predpisov. In: ASPI [právny informačný systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 03. 2018].

[38] lesní zákon

vrchných vrstiev pôdy či vykonávať terénne úpravy.[39] Sankciu za porušenie tohto zákazu možno nájsť v § 87, ods.1 písm. f) priestupok vymedzuje, ods. 4 v písmene a) stanovuje hornú hranicu pokuty na 10.000 Kč.[40]

Rovnako ako u predošlých, aj u poľnohospodárskeho pôdneho fondu sa natíska domnienka, že porušovanie pôdy by malo byť reflektované v určitej forme priestupku. Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, v platnom znení, však potrebné ustanovenia neobsahuje[41], pričom dôvodom tejto absencie pravdepodobne je veľmi nízky rozsah škody. Tá dokonca v mnohých prípadoch asi ani nevzniká, nakoľko sa mnoho archeologických nálezov nachádza priamo v ornici a hľadači vyrážajú za svojim hobby väčšinou po orbe. Prípadné výkopy tak v tejto fáze pestovateľskej výroby nepredstavujú z pohľadu verejného práva zásadnejší problém. Prípadné škody na úrode by tak mohli byť riešené maximálne súkromnoprávne skrz náhradu škody.[42]

S ochranou archeologických nálezov sa okrajovo spája aj zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánovaní a stavebním řádu (stavební zákon), v platnom znení, ktorého § 176 stanovuje, akým spôsobom je nutné postupovať v prípade nepredvídateľných nálezov objavených pri postupoch podľa tohto zákona. Ide teda o predmety nájdené prevažne počas stavebnej činnosti, vďaka čomu sa uvedená právna úprava bližšie netýka problematiky amatérskeho detektoringu.

Okrem archeologického problému, do celej situácie vstupuje aj zákon č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty, v platnom znení. Prvý paragraf stanovuje, že *„(1) Předměty kulturní hodnoty podle tohoto zákona jsou přírodniny nebo lidské výtvory nebo jejich soubory, které jsou významné pro historii, literaturu, umění, vědu nebo techniku a splňují kritéria obsažená v příloze č. 1 tohoto zákona.“* pričom príloha č. 1 uvádza ako predmety kultúrnej hodnoty všetky archeologické nálezy, ktoré sú dokladom života človeka od počiatku jeho vývoja a zachovali sa v zemi alebo pod vodou, vrátane kostrových nálezov ľudských či zvieracích. Archeologický nález tak

[39] § 16 ods. 2. písm. c) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v znení neskorších predpisov. In: ASPI [právny informačný systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 03. 2018].
[40] Ibidem, § 87
[41] Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, v znení neskorších predpisov. In: ASPI [právny informačný systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 03. 2018].
[42] Viď podkapitola 3.3

možno považovať za akúsi podkategóriu predmetu kultúrnej hodnoty. Doba vzniku nálezov nie je obmedzená na predmety staršie než 50 rokov, ako je to u niektorých ďalších predmetov. Zákon v § 3 stanovuje, že tieto predmety môžu byť ponúkané iba s osvedčením k trvalému vývozu a ponukou k predaju sa rozumie vystavenie predmetov vo verejných priestoroch, na dražbách a zberateľských trhoch. Porušenie tohto ustanovenia je priestupkom podľa § 8 ods. 1. písm. b).[43] Amatérski hľadači na predaj tradične využívajú internetové aukčné portály.[44]

3.4 Súkromnoprávna úprava

Okrem porušenia viacerých verejnoprávnych predpisov je problematickým aspektom aj vlastnícke právo k predmetom, nakoľko sú archeologické nálezy prevažne majetkom kraja resp. štátu,[45] takže pri detektoristickej činnosti dochádza k manipulácii s vecami, ktoré sú vo vlastníctve týchto verejnoprávnych subjektov. Kraj či štát samozrejme nemá vlastný záujem na finančnom zhodnotení nálezov, tak ako to robia niektorí hľadači, takže mu v tomto zmysle nevzniká priama finančná škoda, dochádza však k strate kultúrne historickej hodnoty.[46] Ak teda Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platnom znení, stanovuje, že riadna držba sa zakladá na platnom právnom dôvode, nepoctivo drží ten, komu je známe, že nemá právny titul a navyše sa v držbu votrel svojpomocne (spáchaním priestupku), ostáva konštatovať, že držba týchto predmetov detektoristami nie je riadna, poctivá ani pravá,[47] preto možno predaj týchto predmetov považovať za bezdôvodné obohatenie.[48]

---

[43] Zákon č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty, v znení neskorších predpisov. In: ASPI [právny informačný systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 03. 2018].

[44] AUKRO. Krásné staré RU mince. AUKRO [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://aukro.cz/krasne-stare-ru-mince-6924638920

AUKRO. 6 Deniers – denár 1223-26 – Ludvík VIII – vzácný. AUKRO [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://aukro.cz/6-deniers-denar-1223-26-ludvik-viii-vzacny-6924511934

EBAY. Coins: Ancient. EBAY [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.ebay.com/sch/Coins-Ancient-/4733/i.html

EBAY. Coins: Medieval. EBAY [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.ebay.com/sch/Coins-Medieval-/18466/i.html

[45] §23a pamiatkového zákona

[46] Aj tá však môže byť vyčíslená, viď podkapitola 5.1

[47] § 991 – 994 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v znení neskorších predpisov. In: ASPI [právny informačný systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 03. 2018].

[48] Ibidem, § 2991 a nasledujúce

Ak bolo vyššie zmienené, že v zákone o ochrane zemědělského půdního fondu, nefiguruje priestupok vzťahujúci sa k poškodeniu pôdy, ktorý by mohol byť dávaný do súvislosti detektoristickou činnosťou, neznamená to, že táto protiprávna činnosť nemôže spôsobiť na poľnohospodárskej pôde škodu. Tá by sa pravdepodobne vzťahovala k úrode, ktorú majiteľ pozemku pestuje a ktorá by mohla byť výkopmi a ďalšou činnosťou zničená. V tomto prípade by teda šlo záväzok z deliktu, ktorý je súkromnoprávnym vzťahom a mal by rezultovať v povinnosť nahradiť škodu.[49] Majiteľ pozemku môže mať s detektoristami aj ďalší problém, nakoľko v drvivej väčšine prípadov vstupujú na cudzí pozemok bez povolenia.

V súvislosti s občianskym zákonníkom možno záverom interpretovať archeologické nálezy aj v súvislosti s privlastnením, nálezom a nálezom skrytej veci. Vzhľadom na majetkové pomery k archeologickým nálezom, nemožno tieto považovať za veci, ktoré nikomu nepatria, privlastnenie preto nepripadá podľa občianskeho zákonníka do úvahy. Obdobne nie je vhodné archeologické nálezy spájať s nálezom podľa toho zákona, pretože ich nie je možné považovať za veci opustené. Najbližšie má archeologický nález k nálezu veci skrytej (vec zakopaná). V prípade, že by teda došlo k omylu a nálezca vec nepovažoval za archeologický nález, postup stanovený zákonom ukladá nálezcovi povinnosť ohlásenia vlastníkovi pozemku či obci.[50] Tento postup je podobný vyššie uvedenému postupu podľa pamiatkového zákona, ostáva preto veriť, že najneskôr v tomto momente by došlo k správnej identifikácii predmetu.

3.5 Trestnoprávna úprava

Aj napriek tomu, že detektorárska činnosť a všeobecne vykonávanie nelegálnych vykopávok nie je momentálne v Českej republike trestným činom podľa zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platnom znení, kvôli vyššie vysvetleným majetkovým pomerom sa detektorista môže ľahko stať páchateľom trestného činu. Konkrétne by do úvahy pripadal trestný čin zatajenia veci (*„Kdo si přisvojí cizí věc nikoli nepatrné hodnoty, která se dostala do jeho moci nálezem, omylem nebo jinak bez přivolení osoby oprávněné, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti“*),[51]

[49] Ibidem, § 2894 a nasledujúce
[50] Ibidem, § 1045 a nasledujúce
[51] § 219 (1) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v znení neskorších predpisov. In: ASPI [právny informačný systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 03. 2018].

v prípade poškodenia predmetu pri jeho exkavácii by šlo trestný čin poškodenia cudzej veci („*Kdo zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.*“)[52] a za predpokladu, že by nelegálnu činnosť vykonával vlastník pozemku, mohlo by ísť aj o trestný čin zneužitia vlastníctva:

> *„Kdo poškodí důležitý zájem kulturní, vědecký, na ochraně přírody, krajiny nebo životního prostředí, chráněný jiným právním předpisem, tím, že zničí, poškodá, učiní neupotřebitelnou věc větší hodnoty, která požívá ochrany podlej iného právního předpisu, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo porpadnutím věci.“*[53]

Absencia špeciálneho trestného činu vzťahujúceho sa na detktoristicku činnosť, tak ako je to v iných európskych krajinách je však veľkým nedostatkom. Na situáciu sa dá pozerať buď ako na rešpektovanie zásady ultima ratio, teda pristúpenie k trestnému stíhaniu iba ako k poslednej možnosti potrestania páchateľa[54] (s tým by bola spojená domnienka, že správne trestanie je v tomto prípade dostatočné), alebo sa dá situácia vnímať z opačného uhla, ako nerešpektovanie medzinárodných záväzkov vyplývajúcich z Maltského dohovoru a nedostatočný záujem zákonodarcu o ochranu archeologických nálezov. Vzhľadom na stav a aktuálnosť pamiatkovej právnej úpravy všeobecne, je reálnejší druhý variant.

3.6 Pripravovaná úprava ČR

Návrh nového pamiatkového zákona, ktorý bol dňa 12.07.2017 v treťom čítaní zamietnutý,[55] odstraňuje viaceré neduhy aktuálnej právnej úpravy, pozornosť je však venovaná len tým, ktoré sa týkajú skúmanej problematiky. Prvou relevantnou zmenou je

---

[52] Ibidem, §228 ods.1
[53] Ibidem, §229 ods. 1
[54] § 12 ods. 2, trestní zákoník
[55] Návrh zákona o ochraně památkového fondu [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=666&ct1=0

nová definícia archeologického nálezu v hneď v úvode navrhovaného zákona (*„Archeologickým nálezem je významný hmotný pozůstatek života a činnosti člověka, který již neslouží svému účelu, je starší 70 let, a uchoval se mimo prostředí současného života v zemi, na jejím povrchu, pod vodou nebo v hmotě stavby.“*)[56]. Ak u pôvodnej právnej úpravy vznikali pochybnosti ohľadne správnej interpretácie časového vymedzenia archeologických nálezov, nový zákon tento problém jednoznačne odstraňuje. Pozitívne treba hodnotiť hlavne posúdenie na základe veku samotného predmetu, nakoľko sa tak vlastne časový rozsah priebežne sám aktualizuje. Ako bolo uvedené vyššie, dnešný zákon hranicu určuje na konkrétne obdobie, vďaka čomu sú z jeho rozsahu vyčlenené všetky mladšie predmety. Pokračovanie definície, že predmet už neslúži svojmu účelu, celý popis vhodne dopĺňa keď rozumne vyraďuje staršie predmety, ktoré sú však stále používané. Nové ustanovenie správne medzi archeologické nálezy radí aj predmety z prvej a druhej svetovej vojny, čo je z hľadiska detektoringu veľkým posunom vpred.

Postup pri náhodnom archeologickom náleze je upravená aj v zamietnutom návrhu, pričom povinnosť nález oznámiť ako aj následné lehoty a spôsob nakladania ostávajú v zásade nezmenené. Ak u dnes platného zákona bolo možné dôjsť k záveru, že samotné hľadanie nálezov nie je v prípade dodržania následného, zákonom stanoveného, postupu protiprávne, návrh takúto alternatívu vylučuje – jasne totiž stanovuje, že vyhľadávať archeologické nálezy je možné iba v rámci archeologického výskumu, činnosť detektoristov je tak jednoznačne postavená mimo zákon.[57]

Pokiaľ ide o úpravu priestupkov, relevantný je iba priestupok, ktorý ako protiprávne konanie vymedzuje nesplnenie oznamovacej povinnosti či neponechanie nálezu bez zmeny až do prehliadky poverenou osobou. Za priestupok je možné udeliť pokutu do výšky 500.000 Kč,[58] čo je výrazné zníženie oproti aktuálnemu zákonu. Na základe výrazu *„neponechanie nálezu bez zmeny“* sa dá usudzovať, že autor návrhu asi cieli aj na nelegálne vyzdvihovanie nálezov, nie iba neoznámenie náhodného nálezu, žiadal by sa však aj špeciálny priestupok, ktorý by v prvom rade stanoval zákaz

[56] Ibidem, § 2 ods. 6
[57] Ibidem, § 93
[58] Ibidem, §125

vyhľadávania nálezov ako s, tak aj bez detektoru kovov. Ak u úpravy postupu pri náhodných nálezov návrh stanovuje, že ich vyhľadávanie mimo výskum nie je dovolené, mal by byť jasne stanovený aj priestupok zahŕňajúci porušenie tohto zákazu. Celková úprava priestupkov v návrhu zákona by v tejto podobe bola pravdepodobne krokom späť. Aktuálny pamiatkový zákon zakazuje vykonávať výkopy na území s archeologickými nálezmi a tiež sankcionuje výkon nepovolených výskumov. Obdobná úprava sa v návrhu nevyskytuje a nevyskytuje sa tam ani úprava prísnejšia.

3.7 Organizačné zabezpečenie pamiatkovej starostlivosti v Českej republike

Aktuálne štátnu pamiatkovú starostlivosť vykonávajú tri rôzne správne orgány. Ústredným orgánom je Ministerstvo kultúry Českej republiky, ktoré mimo iné spracováva dlhodobé výhľady, programy komplexnej starostlivosti o kultúrne pamiatky, uplatňuje stanoviská k politike územného rozvoja, usmerňuje využívanie pamiatok či koordinuje vedeckú činnosť.[59] Činnosť Ministerstva dopĺňa Památková inspekce, ktorá je špecializovaným kontrolným orgánom v odbore pamiatkovej starostlivosti. Jej hlavnou úlohou je dohľad nad zabezpečovaním pamiatkovej starostlivosti, dodržiavaním rozhodnutí správnych orgánov a vykonávanie rozboru stavu štátnej pamiatkovej starostlivosti.[60]

Druhou úrovňou správnych orgánov sú krajské úrady (KÚ). Tie napríklad metodicky riadia pamiatkovú starostlivosť v kraji, dozerajú na dodržiavanie zákona a ďalších súvisiacich predpisov či zabezpečuje nepredvídané nálezy objavené pri postupoch podľa stavebného zákona.[61] Posledným druhom správnych orgánov, ktoré majú kompetenciu nad výkonom pamiatkovej starostlivosti sú obecné úrady s rozšírenou pôsobnosťou. Z ich činnosti možno spomenúť napríklad spracovávanie strednodobých a vykonávacích plánov a programov obnovy pamiatok, zabezpečovanie predpokladov pre komplexnú starostlivosť o pamiatky, koordináciu jednotného označovania nehnuteľných pamiatok tabuľkou s nápisom „Kulturní památka.“ Z pohľadu tejto práce

[59] §26 ods. 1 pamiatkového zákona
[60] Ibidem, § 27ods. 1 a 2
[61] Ibidem, § 28 ods. 1 a 2

je však najdôležitejšou činnosťou krajských a obecných úradov rozhodovanie o priestupkoch fyzických osôb podľa § 39 ods. 1 resp. ods. 2.[62]

Celé organizačné zabezpečenie nakoniec dopĺňa odborná organizácia štátnej pamiatkovej starostlivosti, ktorou je Narodní památkový ústav (NPÚ). Jeho hlavnými úlohami sú usmerňovanie starostlivosti o pamiatky a pamiatkové chránené územia a starostlivosť o súbor sprístupnených kultúrnych pamiatok, prevažne hradov a zámkov, ktoré sú v priamej správe ústavu.[63] Konkrétne tak ich činnosť obsahuje napríklad poradenstvo pri oprave pamiatok či výkon stavebne historických prieskumov a archeologických výskumov.[64]

Návrh nového pamiatkového zákona v tejto oblasti neprináša veľké zmeny, k aktuálnym správnym orgánom však pridáva napríklad Magistrát hlavního města Prahy, ktorý na území hlavného mesta nahrádza činnosť krajského a obecného úradu a Kancelář prezidenta republiky, ktorá má na starosti Pražský hrad a zámok s kostolom v obci Lány. Návrh zákona nakoniec medzi orgány pamiatkovej starostlivosti radí aj Celní správu České republiky, ktorá dozerá na to, či pri premiestňovaní predmetov, ktoré sú kultúrnou pamiatkou, nedochádza k porušeniu právnych predpisov.[65] Tu treba poznamenať, že obdobnú činnosť colné úrady vykonávajú už teraz[66] aj napriek tomu, že nie sú jasne uvedené medzi orgánmi pamiatkovej starostlivosti.[67]

Nemožno opomenúť ani Archeologický ústav Akadémie vied Českej republiky (AU AV ČR), ktorý má zo zákona poverenie vykonávať archeologické výskumy. Toto poverenie môže v istom zmysle delegovať na ďalšie organizácie, s ktorými uzatvára dohodu o podmienkach a rozsahu vykonávania archeologických výskumov. Tomu však predchádza povolenie od ministerstva kultúry, ktoré toto udeľuje po dohode s AU AV ČR.[68] Ako ukazuje podkapitola 5, Archeologický ústav je naviac aj akýmsi poradným

---

[62] Ibidem, § 40
[63] NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. Cíle a poslání NPÚ. NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/npu-jako-instituce/cile-a-poslani
[64] NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. NPÚ jako instituce. NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/npu-jako-instituce
[65] § 4 – 12 návrhu zákona o ochrane pamiatkového fondu
[66] § 27a pamiatkového zákona
[67] Ibidem, § 25
[68] Ibidem, § 21

hlasom krajských úradov, svojimi stanoviskami totiž poskytuje odborný náhľad na protiprávnu činnosť či interpretáciu niektorých pojmov z archeologického hľadiska.

4 Slovenská republika. Právna úprava týkajúca sa archeologických nálezov a ich nedovoleného vyhľadávania

Pôvodná právna úprava pamiatkovej starostlivosti na Slovensku bola dlho totožná s českou právnou úpravou, jednak pokiaľ ide o historický vývoj, ale aj pokiaľ ide o v Českej republike stále platný pamiatkový zákon. Z tohto dôvodu boli dlho obdobné aj problémy z právnej úpravy vyplývajúce.[69] Slovenská republika však na rozdiel od Česka stihla relatívne rýchlo reflektovať záväzky z maltského dohovoru do vnútroštátnej legislatívy, pričom zmenu priniesol zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu, v platnom znení (pamiatkový zákon SR). Medzi hlavné zmeny možno zaradiť definíciu archeologického náleziska (dovtedy iba definícia nálezu), zavedenie špecializovaných správnych orgánov, vymedzenie nedeštruktívnych metód, zákaz nepovoleného používania detektoru kovov, ale aj mnoho ďalších. Zákonodarca poctivo zobral do úvahy ustanovenia Maltského dohovoru, preto tento zákon výrazne mení mnohé aspekty pamiatkovej starostlivosti.[70]

Aj v právnom poriadku Slovenskej republiky možno nájsť viacero ďalších predpisov,[71] ktoré by na problematiku mohli mať za istých okolností vplyv. Ich typy a dopad však boli dostatočne reflektované v kapitole 3 a vzhľadom na to, že v ďalšom priebehu práce im nebude venovaná pozornosť, nie je nutné ich v tejto kapitole podrobnejšie analyzovať. Pozornosť je tak venovaná samotnému pamiatkovému zákonu a trestnoprávnym ustanoveniam vzťahujúcim sa priamo k nelegálnemu vyhľadávaniu archeologických nálezov.

4.1 Zákon č. 49/2002 Z.z., o ochrane pamiatkového fondu

Pre skúmanú problematiku je prínosný hneď § 2 ods. 5, ktorý výrazne upresnil definíciu archeologického nálezu. Ten je dnes definovaný ako:

---

[69] Viď kapitola 3.1.
[70] Viď. pamiatkový zákon a pamiatkový zákon SR.
[71] Ústavný zákon č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky, v platnom znení; zákon č. 207/2009 Z.z. o podmienkach vývozu a dovozu predmetu kultúrnej hodnoty, v platnom znení, zákon č. 220/2004 o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy, v platnom znení či zákon č. 326/2005 Z.z o lesoch, v platnom znení a iné.

> *„… hnuteľná vec, ktorá je dokladom o živote človeka a o jeho činnosti od najstarších dôb do roku 1918 a spravidla sa našla alebo nachádza sa v zemi, na jej povrchu alebo pod vodou. Archeologickým nálezom je tiež zbraň, munícia, strelivo, súčasť uniformy, vojenská výstroj alebo iný vojenský materiál, ktorý sa našiel v zemi, na jej povrchu alebo pod vodou a pochádza spred roku 1946.“*[72]

Časové vymedzenie jednoznačne definuje obdobie, ktorého predmety sú dnes považované za archeologické nálezy. Konkrétne určenie roku, po ktorom už predmety nie sú archeologickými nálezmi, eliminuje zásadnejšie interpretačné rozdiely. Zákonodarca rovnako myslel aj na sporné obdobie druhej svetovej vojny a tak medzi archeologické nálezy zaradil aj militáriá tohto obdobia. S uvedeným ustanovením tak nie je problém sa stotožniť, nakoľko zákonodarca neopomenul žiadne zásadné aspekty vymedzenia archeologického nálezu. Na margo detektorárskej činnosti možno poznamenať, že aktuálna definícia sa vysporiadala (či už cielene alebo náhodou) s už zmienenou[73] výhovorkou hľadačov na to, že nehľadajú archeologické nálezy, iba predmety z druhej svetovej vojny. Ako menšiu slabinu možno hodnotiť absenciu vymedzenia veku potrebného pre posúdenie predmetu ako archeologického nálezu, tak ako je to možné vidieť v pripravovanom pamiatkovom zákone v Českej republike.[74] Kombinácia týchto dvoch prístupov by však v jednom ustanovení pravdepodobne pôsobila rušivo a vzhľadom na to, že prezentovaná úprava je na najbližšie obdobie dostačujúca, ide naozaj len o marginálny nedostatok.

Zmenami prešla aj úprava práv a povinností v súvislosti s pamiatkovou starostlivosťou.. Zákon v § 30 ods. 1 stanovuje povinnosť správať sa tak aby nebola narušená ochrana kultúrnych pamiatok, pamiatkového fondu a archeologických nálezísk. Na uvedené ustanovenie nadväzuje § 39 ods. 6, ktorý prísne vymedzuje zakázanú činnosť na archeologickom nálezisku a s archeologickými nálezmi:

---

[72] § 2 ods. 1 zákona č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, v znení neskorších predpisov [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.zakonypreludi.sk/zz/2002-49
[73] Viď kapitola 3.1.
[74] Viď kapitola 4.1.

> *„Nepovolený pamiatkový výskum alebo výkop na kultúrnej pamiatke, pamiatkovom území, archeologickom náleze alebo archeologickom nálezisku, ako aj nepovolený zber, premiestňovanie hnuteľného nálezu, jeho neoprávnená držba a vyhľadávanie pomocou detekčných zariadení sa zakazujú. Povrchový zber a nedeštruktívna prospekcia oprávnenými právnickými osobami podľa § 36 ods. 4 sa nepovažujú za nepovolený pamiatkový výskum.“*[75]

Aktuálny pamiatkový zákon stále obsahuje ustanovenie obdobné § 23 ods. 2 a 3 zákona č. 20/1987 Sb., v prípade slovenskej právnej úpravy sa však pravdepodobne vzťahuje len na náhodné archeologické nálezy (*„Ak sa nález nájde mimo povoleného pamiatkového výskumu, musí to nálezca oznámiť krajskému pamiatkovému úradu priamo alebo prostredníctvom obce. Oznámenie o náleze je povinný urobiť nálezca najneskôr na druhý pracovný deň po jeho nájdení.“*),[76] čo logicky koreluje s vyššie zmieneným ustanovením § 39 ods. 6 a zákazmi v ňom uvedenými. Ide o § 40 ods. 2 až 4, pričom najvýraznejšími odchýlkami od českej úpravy sú povinnosť predložiť krajskému pamiatkovému úradu správu o náhodnom náleze[77] a podmienky vyzdvihnutia streliva a munície spred roku 1946 – tie môže vyzdvihnúť iba pyrotechnik Policajného zboru.

Zákon zaviedol aj ďalšie odchýlky od právnej úpravy Českej republiky, v súvislosti s témou práce možno ešte zmieniť skutočnosť, že všetky nálezy sú primárne majetkom Slovenskej republiky, ale je možné ich vlastníctvo previesť na obec či kraj, oproti tomu v Česku nálezy patria primárne krajom. Aj slovenská právna úprava umožňuje udeľovanie odmien, resp. nálezného. To je upravené odlišne než v Českej republike a môže dosiahnuť až 100% hodnoty nálezu.[78]

---

[75] Pamiatkový zákon SR
[76] Ibidem, § 40 ods. 2
[77] *Ak archeologický nález vyzdvihne oprávnená osoba podľa prvej vety, je povinná krajskému pamiatkovému úradu predložiť najneskôr do desiatich dní od vyzdvihnutia nálezu správu o náhodnom archeologickom náleze; správa o náhodnom archeologickom náleze obsahuje informácie o lokalizácii nálezu, metodike odkryvu, rámcovom datovaní a fotodokumentáciu nálezovej situácie.* (Ibidem, § 40 ods. 3)
[78] § 40 pamiatkového zákona SR

Na úpravu nakladania s archeologickými nálezmi nadväzuje vymedzenie priestupkov, pričom relevantné je hlavne ustanovenie § 42 ods. 1 písm. m):

> *„…vykonáva bez rozhodnutia krajského pamiatkového úradu pamiatkový výskum na kultúrnej pamiatke, pamiatkovom území alebo archeologickom nálezisku alebo neoprávnene vyhľadáva, vykope alebo z miesta nálezu vyzdvihne, premiestni alebo prechováva archeologický nález,“*[79]

pričom za túto činnosť je možné udeliť pokutu do 200.000 €.[80]

4.2 Trestnoprávna úprava

Zákon tiež umožňuje postúpiť vec orgánom činným v trestnom konaní v prípade, že hrozí trvalé poškodenie archeologického nálezu alebo náleziska.[81] Veľmi podobnú dikciu ako horeuvedený § 42 ods. 1 písm. m) má aj §249 (1) zákona č. 300/2005 Z. z., trestný zákon, v platnom znení, čo môže sťažovať rozlíšenie priestupku a trestného činu: *„Kto neoprávnene vyhľadáva, vykope, inak z miesta nálezu vyzdvihne, premiestni alebo prechováva archeologický nález, alebo kto inak poškodzuje alebo znehodnocuje archeologické dedičstvo, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.“* Z hľadiska zameranie diplomovej práce je zásadné spáchanie tejto činnosti detektorom kovov alebo iným detekčným zariadením, pričom to je špeciálne upravené v rámci odseku 2. Toto ustanovenie stanovuje sadzbu v rozpätí jeden až päť rokov.[82]

Právna úprava Slovenskej republiky je tak oproti Českej republike značne prísnejšia, keď predmetnú činnosť považuje za trestný čin. Túto skutočnosť možno tiež vnímať ako snahu splniť záväzky vyplývajúce z Maltského dohovoru, ktorých cieľom je v čo najväčšej miere túto nelegálnu činnosť eliminovať. Aký vplyv však naozaj majú prísnejšie zákony na amatérskych hľadačov v praxi je však možné zhodnotiť až po

---

[79] Pamiatkový zákon SR
[80] približne 5.200.000 Kč.
[81] § 43a ods. 2 pamiatkového zákona SR
[82] § 249 zákona č. 300/2005 Z. z., Trestný zákon, v znení neskorších predpisov [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300

preskúmaní relevantnej judikatúry. Trestný zákon tiež samozrejme obsahuje právne normy[83], ktorých české ekvivalenty boli opísané v podkapitole 3.4, ako nedostatok však možno vnímať absenciu trestného činu obchodovania s predmetmi kultúrnej hodnoty a teda aj archeologickými nálezmi.[84]

4.3 Organizačné zabezpečenie

Aktuálny pamiatkový zákon priniesol okrem zmien vyžadovaných Maltským dohovorom aj odlišný systém organizačného zabezpečenia. Ústredným orgánom ostalo Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, ktoré podobne ako v Českej republike vypracúva koncepciu ochrany pamiatkového fondu, určuje smery a stratégiu ochrany pamiatok, vykonáva pamiatkový dohľad a ďalšiu zákonom stanovenú činnosť. Oproti pôvodnému zákonu č. 20/1987 je novinkou usmerňovanie činnosti pamiatkového úradu, ktorý je práve tým novým organizačným prvkom pamiatkovej starostlivosti.[85]

Vytvorením Pamiatkového úradu Slovenskej republiky (PÚ SR) došlo k odtrhnutiu pamiatkovej agendy od ostatnej činnosti krajských a obecných úradov, čím vznikla špecializovaná štátna správa zameraná výhradne na oblasť ochrany pamiatkového fondu. Zákon pamiatkovému úradu stanovuje povinnosť riadiť a kontrolovať výkon štátnej správy na úseku ochrany pamiatkového fondu, riešiť a koordinovať odborné a výskumné úlohy, zisťovať stav pamiatkového fondu a podmienky jeho ochrany, ale aj mnoho ďalších úloh. Pamiatkovú úrad rozhoduje v prvom stupni v správnych konaniach vo vymedzených veciach a je aj odvolacím orgánom voči rozhodnutiam krajských pamiatkových úradov (KPÚ).[86]

Tie sú prvostupňovým orgánom rozhodujúcim o právach a povinnostiach právnických a fyzických osôb na úseku ochrany pamiatkového fondu. Krajské pamiatkové úrady vykonávajú dohľad nad stavom, využívaním a zabezpečením pamiatkového fondu, archeologických nálezov a nálezísk, vypracúvajú zásady ochrany

---

[83] Ibidem, §236 – zatajenie veci; §245 – poškodzovanie cudzej veci; §248 – zneužívanie vlastníctva
[84] Za pripomienku ďakujem Mgr. Matúšovi Sládkovi z KPÚ v Trnave. Ten považuje následný predaj nájdených nálezov za rovnako závažný, ak nie ešte závažnejší problém než samotný detektoring. Archeologické nálezy sú totiž predajom definitívne stratené.
[85] §4 pamiatkového zákona SR
[86] Ibidem, §10

pamiatkového územia a okrem ďalších foriem činnosti ukladajú pokuty za priestupky stanovené pamiatkovým zákonom.[87]

Táto forma usporiadania pamiatkovej starostlivosti priniesla niekoľko pozitív, medzi hlavné patrí nezávislosť orgánov špecializovanej štátnej správy, ich kompetencie či predpoklady pre udeľovanie sankcií za nezákonné konanie. Ako však ukázala prax, objavili sa nedostatky. Jedným z nich je veľký priestor na subjektívne posudzovanie vecí, ktoré vedie k značnej rôznorodosti v aplikačnej praxi jednotlivých krajských úradov. Odôvodniť to možno napríklad rozdielnymi odbornými preferenciami či dĺžka praxe v štátnej administratíve.[88]

Pri podozrení zo spáchania trestného činu, majú pracovníci KPÚ možnosť postúpiť vec orgánom činným v trestnom konaní (upovedomenie polície prebieha bežným telefonátom na číslo 158. Účelom tohto postupu je rýchla reakcia polície, ktorá by zvýšila šancu na úspešné vyšetrovanie). Pred tým by však malo dôjsť k topografickému vymedzeniu napadnutého náleziska, spísaniu zápisu z obhliadky s fotodokumentáciou a odborným zhodnotení a aspoň orientačnej špecifikácii podozrivej osoby. KPÚ potom podá trestné oznámenie. Veľmi podobný by mal byť postup aj v prípade zistenia priameho výkonu tejto nelegálnej činnosti.[89]

Vzhľadom na existenciu tohto trestného činu vzťahujúceho sa na predmetnú protiprávnu činnosť, netreba zabúdať ani na činnosť súdov v oblasti pamiatkovej starostlivosti. Vecne príslušné sú v prvom stupni okresné súdy, ak trestný poriadok nestanoví inak,[90] miestne príslušný je súd, v ktorého obvode bol trestný čin spáchaný. [91]

---

[87] Ibidem, §11

[88] MICHALÍK, Tomáš. Dvanásť rokov zákona o ochrane pamiatok. In: BUREŠ, Michal; ŠMEJDA, Ladislav; ŠMOLÍKOVÁ, Miroslava (eds.). Veřejná archeologie V. Plzeň: Katedra archeologie ZČU Plzeň a Veřejná archeologie o.s., 2014, s. 24. ISBN 978-80-905579-2-5.

[89] GLASER-OPITZOVÁ, Renata; FENÍKOVÁ, Andrea. Metodická inštrukcia k výkonu špecializovanej štátnej správy Pamiatkového úradu SR a krajských pamiatkových úradov na ochranu archeologických nálezov a archeologických nálezísk pri uplatňovaní zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov. Číslo materiálu PÚ-12/445-3-5782. Bratislava: 2012, s. 19-21 [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.pamiatky.sk/Content/Data/File/pamiatkovy_urad/archeolog/Metod-%20instrukcia-vykonu-SS_PUSR_ochrana-archeo.pdf

[90] §15 zákona č. 301/2005 Z. z., Trestný poriadok, v znení neskorších predpisov [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-301

[91] Ibidem, §17

V prípadnom trestnom konaní zastupuje Slovenskú republiku, ktorá je poškodenou osobou, Pamiatkový úrad. Spôsob, akým sa vyčísluje hodnota nálezov a nálezísk a teda aj výška škody je uvedený v Metodickej príručke Pamiatkového úradu. [92]

[92] GLASER-OPITZOVÁ; FENÍKOVÁ, op. cit., s. 20.

II. Zvláštna časť

5 Aplikácia právnych noriem na problematiku amatérskych hľadačov v praxi

Samotná právna úprava však bez aplikácie riešenie problému neprinesie, preto je nutné sa detailnejšie pozrieť aj na činnosť verejnej správy a súdov (v prípade Slovenskej republiky). Pre potreby práce boli vyžiadané informácie za roky 2015 až 2017 zo všetkých krajov Českej[93] a Slovenskej republiky. V prípade Plzenského a Pardubického kraja boli vyžiadané informácie aj od jednotlivých obcí s rozšírenou pôsobnosťou.

5.1 Česká republika

Údaje poskytnuté dotknutými správnymi orgánmi samostatne neposkytujú žiadne prevratné informácie. Snaha získať relevantne informácie od Polície ČR sa bohužiaľ ukázala ako zbytočná. Zo zaslanej odpovede vyplýva, že polícia nevedie štatistiky tykajúce sa predmetného protiprávneho konania. Organu boli následne ešte položené doplňujúce otázky ohľadne oznámení podozrivej činnosti na číslo 158 a množstve prípadných výjazdov s relevantnými priestupkami súvisiacich. Polícii bola položená tiež všeobecná otázka na druhy činnosti polície, ktoré by súviseli s detektoringom. Aj v tomto bode bola odpoveď negatívna. Ako však vyplýva z nasledujúcich odsekov, Polícia ČR očividne vykonáva činnosť, ktorá s detektoringom súvisí a vykonáva ju prevažne na základe oznámení na linku 158.[94]

Na základe predchádzajúcej vedomosti o existencii správnych rozhodnutí niektorých krajských úradov, boli žiadosti adresované v prvom tomuto okruhu správnych orgánov. Za vymedzené obdobie sú však známe správne konania iba z Moravsko-sliezskeho a Olomouckého kraja, celkovo ide v súčte iba o šesť konaní, pričom dve boli odložené. Ako bude dokázané nižšie, toto číslo absolútne nezodpovedá reálnej popularite skúmanej protiprávnej činnosti v spoločnosti.

---

[93] KÚ Vysočina nijakým spôsobom nereagoval ani na jednu zo zaslaných žiadostí, preto k nemu nie sú dostupné žiadne údaje.

[94] Negatívne odpovede možno vnímať buď ako výsledok komunikačného sumu a nedorozumenia medzi žiadateľom (autorom) a povinnou osobou, alebo naozaj ako skutočnosť, že Polícia ČR nedisponuje žiadnymi záznamami ohľadne skúmanej činnosti.

Nakoľko je možné detektoristickú činnosť podradiť pod dve rôzne ustanovenia, boli žiadosti o informácie rozoslané aj obciam s rozšírenou pôsobnosťou v Pardubickom a Plzenskom kraji.[95] Získané údaje sú v tomto prípade ešte prekvapivejšie, obecné úrady neevidujú ani jediné správne konanie, ktoré by sa týkalo relevantného právneho ustanovenia. Zaujímavá je skutočnosť, že mnohé obecné úrady s rozšírenou pôsobnosťou si nie sú vedomé toho, že rozhodovanie o priestupkoch podľa § 39 ods. 1 pamiatkového zákona je v ich pôsobnosti a v odpovediach na rozoslané žiadosti odkazujú na krajské úrady., ktoré považujú za kompetentné k prejednaniu daných priestupkov.[96] Len ťažko potom možno očakávať udeľovanie pokút amatérskym hľadačom archeologických nálezov.

Ako teda možno interpretovať absenciu správnych konaní o priestupkoch podľa pamiatkového zákona? Do úvahy prichádzajú dve možnosti – buď uvedené čísla korelujú so stavom v spoločnosti a problém amatérskeho detektoringu v skutočnosti neexistuje, alebo správne orgány trestajú iba mizivé množstvo spáchaných priestupkov. Aspoň orientačnú predstavu[97] o rozsahu detektoristickej činnosti môže poskytnúť napríklad internetový portál Lovec pokladů[98], ktorý aktuálne eviduje 159 117 nálezov, pričom sa len medzi „najzaujímavejšími nálezmi za posledných 30 dní“ nachádza okolo 2000 artefaktov.[99] Pre zachovanie objektivity treba poznamenať, že sú na tomto portáli uverejnené aj rôzne druhy „prírodnín“ a iných predmetov, ktoré nakoniec nemožno klasifikovať ako archeologické nálezy. V rámci celkového počtu však ide o zanedbateľné číslo, približne okolo 3000 predmetov. Na jedno začaté správne konanie tak vychádza približne necelých 40.000 nálezov, ktorých nájdenie a vyzdvihnutie nebolo nijako sankcionované. Ide teda o nezáujem správnych orgánov a Polície ČR alebo skrátka o neschopnosť či nemožnosť trestať priestupky z objektívnych dôvodov?[100] V tomto

[95] Na základe získaných podkladov bolo upustené od získavania informácií z ďalších krajov, hlavne z dôvodu nepomeru administratívnej záťaže a výpovednej hodnoty očakávaných informácií.
[96] Vyplýva z elektronickej komunikácie so správnymi orgánmi.
[97] Celkové počty nie je možno uviesť presne, nakoľko na tomto konkrétnom portáli nemusia byť uvedené všetky amatérsky získané nálezy, naopak tam však niektoré môžu byť uvedené aj duplicitne.
[98] LOVEC POKLADŮ. Lovci Historie – nálezy a určování. LOVEC POKLADŮ [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.lovecpokladu.cz/lovci-historie?sort=likes#lh_tabs
[99] Ku dňu 17.02.2018
[100] Napríklad dokument k nelegálnej archeológii dostupný na webe Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, v sekcii týkajúcej sa Polície SR, hodnotí túto nezákonnú činnosť ako latentnú a ťažko

duchu sa vyjadrili aj pracovníci odboru kultúry a pamiatkovej starostlivosti Juhomoravského kraja Mgr. Bc. Kynclová a JUDr. Vašek,[101] ktorí považujú za veľký problém minimálnu šancu na úspešné unesenie dôkazného bremena v týchto prípadoch. Takisto pri ostatnej agende, ktorú majú na starosti nevidia reálnu šancu aby aktívne voči amatérskemu detektoringu vystupovali (napríklad osobným dohľadom na archeologických náleziskách).

Vzhľadom na nízky počet začatých konaní by nebolo prínosné snažiť sa rozhodovaciu činnosť bližšie analyzovať, nakoľko nie je aké údaje porovnávať či vyhodnotiť (napríklad mieru konzistentnosti rozhodovania).[102] Rozhodnutie z Moravsko-sliezskeho kraja však poskytuje oporu pre názor, že detektoristickú činnosť nie je možné efektívne trestať a to vďaka náhľadu na to, aké ťažké je v prípade začatia konania podozrivého vôbec usvedčiť z protiprávneho konania. Používanie neoveriteľných a v zásade nevyvrátiteľných výhovoriek, už bolo spomenuté v kapitole 3. V tomto prípade hľadač svoju činnosť s detektorom kovov vysvetľoval ako hľadanie stratených kľúčov, vysvetlenie mal aj pre prítomnosť nástrojov slúžiacich na kopanie – z dôvodu intenzívnej poľnohospodárskej činnosti na danom mieste, hľadač predpokladal, že kľúče sa mohli dostať hlbšie pod povrch. Vo chvíli, keď bol pri činnosti pristihnutý, nemal u seba žiadny archeologické nálezy, ale ani spomenuté kľúče. Cieľ jeho činnosti tak nebolo možné jednoznačne preukázať. Následne správny orgán konštatoval, že vyjadrenia ohľadne poľnohospodárskej činnosti zodpovedajú skutočnosti. Viac nebolo možné dokázať a konanie tak bolo odložené. [103]

Jediný kraj, ktorý za skúmané obdobie udelil za detektoristickú činnosť pokuty je Olomoucký kraj. Všetky boli udelené v roku 2016. V prvom prípade mal u seba obvinený viacero predmetov, ktoré možno považovať za archeologické nálezy. Tvrdil však, že

---

dokázateľnú. MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. Nelegálna archeológia. Ministerstvo vnútra SR [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://www.minv.sk/swift_data/source/policia/ochrana_kulturneho_dedicstva/nelegalna-archeologia.pdf

[101] Týmto im ďakujem za čas, ktorý mi venovali.

[102] Jedným zo želaných výstupov bolo aj identifikovanie opakovaného trestania jednotlivých páchateľov, nakoľko je detektorárska činnosť tradične opakovaná tými istými osobami, čo jednoznačne dokazujú napríklad množstvá publikovaných nálezov jednotlivými užívateľmi na už spomínanom internetovom portáli Lovec Pokladů. Malé množstvo správnych rozhodnutí však túto šancu nakoniec neposkytlo.

[103] Rozhodnutie Krajského úradu Moravsko-sliezskeho kraja zo dňa 05. 08. 2016, sp. zn. ÚPS/13205/2016/Bla. Získané od Krajského úradu Moravsko-sliezskeho kraja.

slúžia iba ako testovacie predmety, ktoré si priniesol z domu kvôli nastaveniu nového detektoru. Rovnako uviedol, že žiadne predmety nehľadal, nevykonával archeologický výskum a detektor mal vypnutý. Ďalej obvinený uviedol, že si nebol vedomý toho, že sa nachádza na archeologickom nálezisku, nakoľko je tento druh informácií ťažko dohľadateľný. Oproti tomu policajná hliadka uviedla, že obvinený jednoznačne detektor kovov používal, priamo na mieste dokonca uviedol, že hľadá cestu na keltské hradisko. Na základe týchto informácií a z ďalšieho dokazovania správny orgán usúdil, že obvinený vykonával protiprávnu činnosť vedome a uznal ho vinným. Sankciou bola pokuta 20.000 Kč a prepadnutie detektoru kovov.[104]

Druhý prípad sa do pozornosti polície dostal vďaka ohláseniu zamestnancom Archeologického ústavu Brno, ktorý pri kontrole lokality spozoroval osobu pohybujúcu sa na mieste s detektorom kovov. Ten následne túto osobu konfrontoval, oznámil jej, že vykonáva protiprávnu činnosť, ako aj skutočnosť, že kontaktoval políciu. Prichytený hľadač archeológovi tvrdil, že nevedel, že vykonáva nelegálnu činnosť, predal mu nájdené artefakty, svoje kontaktné údaje a následne odišiel. Do úradného záznamu neskôr uviedol, že si touto aktivitou chcel prečistiť hlavu a ani preštudovaním informačných tabúľ na lokalite nezistil, že na mieste nie je možné nálezy hľadať. Zákaz vstupu a hľadania sa na mieste nikde nenachádzal. Správny orgán napriek tomu dospel k záveru, že obvinený vedel o protiprávnosti svojho konania a o tom, že sa nachádza na archeologickom nálezisku, preto ho uznal vinným a udelil mu sankciu vo výške 4.000 Kč.[105]

Predposledné konanie, v ktorom bola udelená pokuta, sa týkalo dramatickejšieho prípadu. Obvinený tvrdil, že sa stratil v lese a pri snahe dostať sa naspäť k autu už detektor nepoužíval. Zrazu ho napadla neznáma osoba, ktorá mu zničila detektor a potom čo začal utekať, prenasledovala ho. Zastavil sa až u privolanej policajnej hliadky, s ktorou spolupracoval. Obvinený tvrdil, že archeologické nálezy nehľadal, čo dokazuje, napríklad skutočnosť, že u seba žiadne nemal. Podľa výpovede archeológa sa však situácia odohrala odlišne. Spolu s kolegami na lokalite odhalili troch hľadačov a privolali políciu. Po

[104] Rozhodnutie Krajského úradu Olomouckého kraja zo dňa 15. 02. 2016, sp. zn. KÚOK/89632/2015/OKPP/685. Získané od Krajského úradu Olomouckého kraja.
[105] Rozhodnutie Krajského úradu Olomouckého kraja zo dňa 21. 12. 2016, sp. zn. KÚOK/110005/2016/OSR/685. Získané od Krajského úradu Olomouckého kraja.

príchode hliadky začali tieto osoby utekať, jednu z nich archeológ prenasledoval, aby mohol hliadku ďalej navigovať. Detektor si údajne obvinený poškodil sám pri úteku. Druhý archeológ túto verziu potvrdil.

Počas konania obvinený ďalej uviedol, že hľadal trosky lietadiel z druhej svetovej vojny. Správny orgán ohľadne tejto skutočnosti požiadal Archeologický ústav Brno o stanovisko ohľadne toho, či v tomto prípade ide o vyhľadávanie archeologických nálezov a teda aj o archeologický výskum. Archeologický ústav sa vyjadril v zmysle, že tieto predmety už prešli procesom archeologizácie[106] a sú dokladom života človeka od počiatku vývoja do novoveku (na tomto mieste je nutné poznamenať, že vzhľadom na to, že užšie vymedzenie novoveku nezahŕňa druhú svetovú vojnu, výklad Archeologického ústavu sa zjavne prikláňa k širšiemu vymedzeniu, ktoré zahŕňa aj súčasnosť. Tento prístup by do budúcnosti mohol stanoviť nepríjemný precedens, keď by nebolo možné využiť detektor kovov na vyhľadávanie takmer žiadnych predmetov, resp. správne posúdenie toho, či ide o archeologický nález by bolo pre amatéra takmer nemožné). Na základe dokazovania tak správny orgán dospel k názoru, že obvinený vedel, že sa venuje nelegálnej činnosti na mieste, kde je možné nájsť archeologické nálezy a uznal ho preto vinným. Potrestaný bol pokutou 5.000 Kč a prepadnutím detektoru kovov.[107]

Posledná udelená pokuta je oproti predošlým výrazne menšia, dosiahla hodnotu iba 500 Kč a prepadnutie detektoru. Polícii bola ohlásená nelegálna činnosť, ku ktorej bola vyslaná hliadka. Po príchode príslušníci policajného zboru zbadali dve utekajúce osoby, pričom druhá osoba v čase príjazdu dobehla a zadržala prvú osobu. Ukázalo sa, že šlo o stret medzi hľadačom a archeológom. Detektorista neskôr uviedol, že nevykonáva archeologické výskumy, len vyhľadáva kovy do šrotu. Veľmi nízka pokuta bola udelená

---

[106] Archeologizácia je proces zmeny historickej reality na archeologickú nálezovú situáciu, ktorý nastáva po tom, čo sa predmet alebo nehnuteľná vec dostane z bežného užívania. V definícii archeologického nálezu je táto okolnosť vyjadrená miestom, kde sa našiel. Pri zaistených hnuteľných nálezoch bez známych nálezových okolností je potrebné riadiť sa ich vekom. (GLASER-OPITZOVÁ; FENÍKOVÁ, op. cit., s. 6)

[107] Rozhodnutie Krajského úradu Olomouckého kraja zo dňa 29. 06. 2017, sp. zn. KÚOK/391104/201716/OSR/685. Získané od Krajského úradu Olomouckého kraja.

kvôli nízkej škodlivosti jednania, motivácii obvineného, jeho spolupráci počas konania a vyslovenej ľútosti. Zavážilo aj prepadnutie detektoru kovov.[108]

V poslednom konaní bola vec odložená, nakoľko správny orgán nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by ho odôvodňovali k začatiu konania. Oznámenie o nelegálnej činnosti sa vzťahovalo na neznámeho páchateľa, hliadka ktorá na miesto dorazila, vykonala po tejto osobe pátranie avšak neúspešne. Správny orgán teda nemal proti komu konanie zahájiť.[109]

V uvedených konaniach možno vidieť, že správny orgán neudeľoval sankcie iba na základe pamiatkového zákona, ktorý stanovuje výhradne finančné postihy, ale uchýlil sa aj k trestu prepadnutia veci. K tomu ho oprávňoval vtedy účinný zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v platnom znení – § 15 ods. 1 písm. a) umožňuje uložiť sankciu prepadnutia veci, ak táto prináleží páchateľovi a bola využitá či určená na spáchanie priestupku.[110] Konkrétne údaje ohľadne správnych konaní sú uvedené v Tabuľke 1.

---

[108] Rozhodnutie Krajského úradu Olomouckého kraja zo dňa 11. 10. 2016, sp. zn. KÚOK/87374/2016/OSR/685. Získané od Krajského úradu Olomouckého kraja.

[109] Rozhodnutie Krajského úradu Olomouckého kraja zo dňa 21. 11. 2016, sp. zn. KÚOK/92494/2016/OSR/685. Získané od Krajského úradu Olomouckého kraja.

[110] §15 ods. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v znení neskorších predpisov. In: ASPI [právny informačný systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 03. 2018].

Kraj	Počet	Druh	Záver	Rok
Juhočeský	0	-	-	-
Juhomoravský	0	-	-	-
Královohradecký	0	-	-	-
Karlovarský	0	-	-	-
Liberecký	0	-	-	-
Moravsko-sliezsky	1	Správne k.	Odložené	2016
Olomoucký	5	Správne k.	Pokuta – 20.000 Kč + prepadnutie detektoru	2016
		Správne k.	Pokuta – 4.000 Kč	2016
		Správne k.	Pokuta – 5.000 Kč + prepadnutie detektoru	2016
		Správne k.	Pokuta – 500 Kč + prepadnutie detektoru	2016
		Správne k.	Odložené	2016
Pardubický	0	-	-	
Plzenský	0	-	-	-
Stredočeský	0	-	-	-
Ústecký	0	-	-	-
Vysočina	?	-	-	-
Zlínsky	0	-	-	-

Tab. 1 – Správne konania v Českej republike za roky 2015 – 2017

Zvláštnym fenoménom je fakt, že okrem Olomouckého kraja, ostatné kraje v skúmanom období neudelili za protiprávnu činnosť žiadnu pokutu. Nepodarilo sa zistiť, čím sa činnosť Olomouckého kraja, prípade Polície ČR v rámci tohto kraja, líši od činnosti v zvyšku republiky, že vykazuje tak zásadne odlišné výsledky.[111] Z jednotlivých konaní však vyplýva, že priestupky boli ohlásené polícii, vo viacerých prípadoch boli ohlásené

[111] JUDr. Miluše Sedláčková, ktorá má agendu na starosti odmietla z dôvodu pracovného vyťaženia otázky zodpovedať aj napriek upozorneniu, že údaje z tohto kraja sú práve kvôli jedinečným výsledkom nenahraditeľné.

archeológmi. Je teda možné, že na dobré výsledky Olomouckého kraja má priamy vplyv práve pozornosť, ktorú archeologickým náleziskám venujú samotní odborníci z odboru.

V opísaných konaniach obvinení použili viackrát argument, že nevedeli o tom, že sa nachádzajú na území s archeologickými nálezmi. Podľa § 23b pamiatkového zákona môžu kraje vydať plány území s archeologickými nálezmi, nie je to však povinnosť. Otázkou je, či ich nevydanie znamená, že na území kraja nie je žiadne územie s nálezmi, alebo úplne opačne, teda že celé územie je územím s archeologickými nálezmi. Aj keď snaha o túto argumentáciu nebola ani raz úspešná, bolo by vhodné aby kraje, ktoré možnosť danú zákonom nevyužili, aspoň odkazovali na Státní archeologický seznam, ktorý je verejne dostupný a zahŕňa všetky významné lokality.[112]

Okrem udeľovania sankcií však zákon stanovuje aj možnosť udelenie odmeny za nájdenie a odovzdanie archeologického nálezu a ako ukazuje prax, správne orgány túto možnosť aj využívajú. Do pozornosti sa väčšinou dostanú hlavne väčšie nálezové súbory (v populárnej literatúre poklady), napríklad z roku 2016 sú verejnosti známe dva prípady, pričom jeden už bol okrajovo zmienený v kapitole 3.1. Na Pardubicku, v katastri obce Chýš bol nájdený veľký súbor denárov, čítajúci niekoľko stoviek kusov, pričom tento prípad dobre dokumentuje oba dostupné výpočty výšky odmeny. V prípade, že by sa postupovalo výpočtom na základe ceny drahého kovu, odmena by dosiahla výšku okolo 11.000 Kč. Obava, že odmena v tejto hladine by mohla viesť k strate motivácie nálezy odovzdávať aj v budúcnosti, správny orgán pristúpil k výpočtu na základe kultúrnohistorickej hodnoty. Tá podľa znaleckého posudku činí 23,5 miliónu korún, preto výsledná odmena vo výške 10% tejto hodnoty dosiahne 2,35 milióna korún.[113] Druhý prípad z roku 2016 sa obdobne týka depotu mincí, ten pochádza z Opatova u Lubů v okrese Cheb. Odmena bola opäť vypočítaná na základe kultúrnohistorickej hodnoty

[112] NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. Informační systém o archeologických datech (ISAD). ISAD [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://isad.npu.cz/
[113] ŽLÁBKOVÁ, op. cit.

a dosiahla 146.655 Kč. [114] Rovnako ako v predchádzajúcich prípadoch, aj minulý rok priniesol nález vyše 700 mincí v kraji Vysočina, odmena dosiahla 47.000Kč.[115]

Skeptický pohľad na možnosť overenia, či ide naozaj o náhodné nálezy, prezentovaný v závere podkapitoly 3.1.2 čiastočne podporuje aj udelenie odmeny za nález u Libochovan na Litomeřicku z roku 2013. Nález totiž nebol ponechaný na mieste tak, ako to ukladá zákon, ale bol z miesta vyzdvihnutý. Spätne preto nie je možné stopercentne overiť, či vysvetlenie, že nález učinil náhodne pri prechádzke so psom je pravdivé.[116] Aj keď je teda základným motívom udeľovania odmien motivácia k odovzdávaniu nálezov a zabránenie snahe speňažovať tieto artefakty inými, nelegálnymi, spôsobmi, treba brať na zreteľ, že za istých okolností môže vidina odmeny viesť k podpore nezákonnej detektorárskej činnosti.

5.2 Slovenská republika

Obdobne ako v Českej republike, ani na Slovensku sa neeviduje väčšie množstvo konaní. Na základe informácií vyžiadaných od Polície SR možno konštatovať, že v rokoch 2015 až 2017 obdržal policajný zbor 31 podnetov (11 za rok 2015, 5 za rok 2016 a 15 za rok 2017) , týkajúcich sa skúmanej činnosti, pričom iba v troch prípadoch (za rok 2017) nebolo zatiaľ začaté trestné stíhanie, nakoľko boli podnety prijaté koncom roka a príslušné orgány o trestnom stíhaní nerozhodli do konca roka. Celkovo tieto prípady vyústili do šiestich trestných konaní, ďalej sú v rámci Slovenskej republiky evidované tri správne konania. Relevantné údaje o týchto konaniach sú súhrnne uvedené v tabuľke 2.

Okrem už spomenutých faktorov, ktoré sťažujú efektívne trestanie je dôvodom nízkeho počtu správnych konaní existencia trestného činu, ktorý sa svojou skutkovou

---

[114] Zaujímavý je nepochybne i samotný spôsob výpočtu kultúrnohistorickej hodnoty. Základom výpočtu bolo stanovenie tržnej ceny na základe aktuálnej ceny na českom numizmatickom trhu, výsledná suma bola následne strojnásobená. Dôvodom takéhoto násobenia bola skutočnosť, že ide o kompletne zachovaný a odovzdaný súbor so známymi nálezovými okolnosťami. MILITKÝ, Jiří; SCHNEIDER, Petr. Znalecký posudok č. 26/2016/HM zo dňa 27. 04. 2016 [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://www.kr-karlovarsky.cz/krajsky-urad/Documents/Znalecky_posudek.pdf

[115] ZELNÍČKOVÁ, Ilona. Místo dvanácti tisíc čtyrnásobek. Vysočina zvedla odměnu nálezcům pokladu. iDnes.cz [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://jihlava.idnes.cz/poklad-nalez-odmena-mince-historie-nova-ves-u-chotebore-vysocina-pxv-/jihlava-zpravy.aspx?c=A171031_140140_jihlava-zpravy_mv

[116] ČTK. Na procházce v lese našel poklad. Odměna ho nemine. TÝDEN.cz [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/na-prochazce-v-lese-nasel-poklad-odmena-ho-nemine_281435.html

podstatou prakticky prekrýva s priestupkom podľa pamiatkového zákona. Z dotyčných rozhodnutí ťažko vyvodzovať mnoho, možno však konštatovať, že výška dvoch pokút je obdobná ako u správnych konaní v Českej republike.

V prvom prípade páchateľ objavil muníciu z druhej svetovej vojny, do pozornosti správnych orgánov sa tak jeho aktivita dostala vďaka privolaným pyrotechnikom. Počas správneho konania obvinený tvrdil, že hľadal vstupnú šachtu do kaverny z prvej svetovej vojny a nie archeologické nálezy Toto vyjadrenie sa však nezhodovalo s jeho predošlými vysvetleniami a tak správny orgán udelil pokutu vo výške 50€. Krajský pamiatkový úrad pri stanovení výšky prihliadol aj k tomu, že nevznikol žiadny škodlivý následok.[117] Druhé rozhodnutie musel potvrdiť aj odvolací orgán, páchateľ sa totiž odvolal z dôvodu, že výška pokuty (200€) je pre neho likvidačná.[118] Nezákonnú činnosť však táto osoba vykonávala dlhodobo minimálne 6 mesiacov, preto sa tejto výške nemožno čudovať. Posledné správne konanie bolo zastavené, nakoľko nebolo možné preukázať, že došlo k spáchaniu priestupku, nakoľko obvinený tvrdil, že sporné predmety získal výkupom zo šrotu, nedošlo teda k vykonaniu nepovoleného výskumu či vyhľadávaniu archeologických nálezov.[119]

Podrobnejšiu analýzu si zaslúžia trestné konania, ktoré vo všetkých prípadoch skončili udelením sankcie. Týchto šesť konaní možno rozdeliť do dvoch skupín – prípady, v ktorých ide o tradičné prípady detektoringu a prípady, v ktorých došlo aj k spáchaniu trestného činu nedovoleného ozbrojovania. Prvá skupina zahŕňa iba dve konania[120] v ktorých bol udelený 1-ročný podmienečný trest (12 a 18 mesiacov). Jedno z konaní jej špecifické tým, že trestný čin vykonala osoba, ktorá už raz bola uznaná

---

[117] Rozhodnutie Krajského pamiatkového úradu Bratislava zo dňa 22. 12. 2015, sp. zn. KPÚBA-2015/14023-7/92000/MAC. Získané od Krajského pamiatkového úradu Bratislava.
[118] Rozhodnutie Pamiatkového úradu Slovenskej republiky zo dňa 21. 12. 2015, sp. zn. PUSR-2015/21836-4/90992/71/NEM. Získané od Krajského pamiatkového úradu Košice.
[119] Rozhodnutie Krajského pamiatkového úradu Košice zo dňa 09. 12. 2016, sp. zn. KPUKE-2016/23495-04/95942/TM. Získané od Krajského pamiatkového úradu Košice.
[120] Rozsudok okresného súdu v Trnave zo dňa 06. 12. 2016, sp. zn. 7T/74/2014. Ministerstvo spravodlivosti slovenskej republiky [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/i-detail/rozhodnutie/7a0d4da6-901b-4be6-a71b-762082a53e51%3A08817fad-88cd-4cfe-b611-8e193bc824ec a Trestný rozkaz okresného súdu v Komárne zo dňa 04. 08. 2015, sp. zn. 3T/50/2015. Ministerstvo spravodlivosti slovenskej republiky [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/i-detail/rozhodnutie/a47e6eb3-885e-4e05-a715-5b0ca1a71732%3A568f2cfb-c168-484a-8bcd-368a0fd911e6

vinnou z obdobného priestupku.[121] V oboch prípadoch ide o detektoristov, ktorí zbierali staršie archeologické nálezy, prevažne mimo artefaktov zo svetových vojen.

Práve konania s detektoristami so zbierkou z tohto obdobia tvoria druhú vyčlenenú skupinu. V troch prípadoch bol udelený trest 2 roky, v jednom prípade iba 1 rok. Všetky tresty boli podmienečné, pričom podmienka bola vždy minimálne 2,5 roka (2x 2,5[122], 3[123] a 4 roky[124]). Vyššie tresty súvisia jednak z charakterom nálezov, nakoľko šlo prevažne o zbrane či muníciu, rovnako však súvisia s množstvom nálezov. V týchto prípadoch sú súčasťou rozhodnuté dlhé zoznamy držaných predmetov, ktorých držba či použitie by znamenalo reálne spoločenské riziko a ohrozenie zdravia či života ďalších občanov. Vzhľadom na tento aspekt vyvstáva otázka, či je možné tieto prípady chápať ako sankcionovanie bežnej detektoristickej činnosti, alebo tu výrazný rolu hrá práve nedovolené ozbrojovanie a hľadanie a vyzdvihovanie archeologických nálezov je iba „doplnením“ ktoré sa vzťahuje k spôsobu tohto nedovoleného ozbrojovania. Všetky konania mali formu dohody o vine a treste a z obsahu rozhodnutí súdov nemožno zistiť priebeh vyšetrovania. Nemožno tak tiež zistiť, či boli páchatelia prichytení priamo pri hľadaní nálezov, alebo činnosť polície vychádzala z vedomosti o nedovolenom ozbrojovaní týchto osôb. Otázkou tak je, či by boli trestné konania zahájené aj v prípade absencie týchto závažných okolností. Bohužiaľ trestné rozhodnutia neobsahujú podrobnosti o jednotlivých prípadoch tak, ako správne rozhodnutia z Českej republiky.

---

[121] Predchádzajúce správne konanie nespadá do skúmaného obdobia. (Rozsudok okresného súdu v Trnave zo dňa 06. 12. 2016, sp. zn. 7T/74/2014. Ministerstvo spravodlivosti slovenskej republiky [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/i-detail/rozhodnutie/7a0d4da6-901b-4be6-a71b-762082a53e51%3A08817fad-88cd-4cfe-b611-8e193bc824ec)

[122] Rozsudok okresného súdu v Rožňave zo dňa 13. 04. 2015, sp. zn. 1T/39/2015. Ministerstvo spravodlivosti slovenskej republiky [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/i-detail/rozhodnutie/2633a1e8-ec0e-477c-adde-11050aa69096%3Ad141e33c-abf5-424b-8edd-c6b68c8edd91 a Rozsudok okresného súdu v Leviciach zo dňa 09. 05. 2016, sp. zn. 2T/43/2016. Ministerstvo spravodlivosti slovenskej republiky [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/i-detail/rozhodnutie/3028cc5d-e198-4003-b45f-3eb921d73c83%3A42aa7e4c-1a2a-452b-b38e-9dbeafc8e22f

[123] Rozsudok okresného súdu vo Veľkom Krtíši zo dňa 07. 01. 2016, sp. zn. 3T/88/2015. Ministerstvo spravodlivosti slovenskej republiky [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/i-detail/rozhodnutie/fe49d8ae-7d0b-41da-bd5c-689d4d83bf55%3A6e256efe-5e51-44f5-b8fc-9c732e403407

[124] Rozhodnutie okresného súdu v Martine zo dňa 12. 07. 2016, sp. zn. 1T/36/2016. Ministerstvo spravodlivosti slovenskej republiky [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/i-detail/rozhodnutie/330ce3a0-e9df-4fad-9d30-1d1f5162b5a1%3A16df71d4-4544-4e15-af2c-b517955294b6

O jednom rozhodnutí v závažnom prípade trestnej činnosti z októbra 2017 informovali médiá, pričom malo ísť o organizovanú skupinu „vykrádačov nálezísk.“ Prvý takýto prípad však skončil (podobne ako predošlé) iba udelením dvojročného podmienečného trestu.[125] Bohužiaľ dostupné informácie nemožno jednoznačne overiť, nakoľko predmetné rozhodnutie z neznámeho dôvodu nie je dostupné na internetovom portáli Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky.[126] Z tohto dôvodu rozhodnutie nebolo uvedené spolu s ostatnými a nie je ani uvedené v tabuľke 2.

Pokiaľ ide o konkrétnejšie čísla, situáciu na Slovensku nemožno analyzovať rovnako podrobne ako v Českej republike, nakoľko tu absentujú internetové portály, na ktorých by boli nálezy zverejňované. To pravdepodobne súvisí práve s prísnejšou právnou úpravou a hrozbou trestného stíhania. Archeologickou obcou sa však šíri názor, že prísnejšia právna úprava neviedla k zásadnému obmedzeniu protiprávnej činnosti, len znížila počet hľadačov, ktorí sa o svoje objavy podelili s archeologickými inštitúciami.[127] Ako už bolo viackrát naznačené, efektívne trestanie tejto činnosti je veľmi náročné už z povahy detektoringu, z čoho vyplýva skutočnosť, že jednotlivé spôsoby trestania nemajú veľký dopad na situáciu v spoločnosti. Aj sankcie v hornej hranici sadzby v Českej republike sú veľmi prísne, ba až likvidačné, k obmedzeniu detektoringu však reálne neprispievajú. Tresty vo výške dvoch až štyroch miliónov korún, či dvojročné odňatie slobody síce znejú hrozivo, sú však úplne zbytočné ak zodpovedné orgány nedokážu detektoristickú činnosť úspešne riešiť.

---

[125] GETTING, Peter. Slovenská vykrádačská mafia, ktorá rabovala hroby aj náleziská, konečne pred súdom! Verdikt vás šokuje. PLUS 7 DNÍ [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://plus7dni.pluska.sk/Kauzy/Slovenska-vykradacska-mafia-ktora-rabovala-hroby-aj-naleziska-konecne-pred-sudom%21-Verdikt-vas-sokuje

[126] Rozhodnutie nebolo možné dohľadať ani na iných webových portáloch. Skutočnosť, že konanie naozaj prebehlo, možno doložiť napríklad skrz internetový portál Otvorené Súdy. (OTVORENÉ SÚDY. Pojednávanie a rozhodnutie, zločin poškodzovanie a znehodnocovanie archeologického dedičstva. Otvorené Súdy [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://otvorenesudy.sk/hearings/1840101?l=sk)

[127] Tento variant spomínal v rámci výuky napríklad Mgr. Balázs Komoróczy, Ph.D. či PhDr. Jan Jílek, Ph.D. v rámci diskusií na túto tému.

Kraj	**Počet**	**Druh**	**Záver**	**Rok**
Banskobystrický	1	Trestné k.	Trest – 2 roky (3-ročná podmienka)	2016
Bratislavský	1	Správne k.	Pokuta – 50 €	2015
Košický	3	Správne k.	Zastavené	2016
		Správne k.	Pokuta – 200 €	2016
		Trestné k.	Trest – 2 roky (2,5-ročná podmienka)	2015
Nitriansky	2	Trestné k.	Trest – 1 rok (ročná podmienka)	2015
		Trestné k.	Trest – 1 rok (30 mesačná podmienka)	2016
Trenčiansky	0	-	-	-
Trnavský	1	Trestné k.	Trest – 1 rok (18 mesačná podmienka)	2016
Prešovský	0	-	-	-
Žilinský	1	Trestné k.	Trest – 2 roky (4-ročná podmienka)	2016

Tab. 2 – Správne a trestné konania na Slovensku v rokoch 2015 – 2017

Ak v rámci Českej republiky bolo prekvapivým momentom výskumu zistenie, že obce s rozšírenou pôsobnosťou si nie sú vedomé svojou príslušnosťou, v rámci Slovenskej republiky malo prekvapenie tak trochu odlišný charakter. Z elektronickej komunikácie s jedným z krajských pamiatkových úradov vyplynulo, že protiprávnej detektoristickej činnosti sa venujú aj poprední predstavitelia slovenskej archeológie.[128] Stojí preto za úvahu, ako možno očakávať od bežných občanov, že budú dodržiavať právne normy, ak ich dôsledne nedodržiavajú ani odborne vzdelané osoby, ktoré, predovšetkým, by mali zastávať záujmy chránené zákonom.

[128] Identita zdroja nie je vzhľadom na povahu informácií uvedená, z rovnakého dôvodu nie je uvedená identita osoby porušujúcej zákon.

6 Detektorové prospekcie na rozmedzí platného práva a praxe

6.1 Vzťah archeológov a detektoristov v Česku

Ako ukázali prechádzajúce kapitoly, právne normy, ktoré stavajú detektoring mimo zákon, nie sú dostatočným prostriedkom na zamedzenie tejto činnosti ani v spojitosti s činnosťou správnych orgánov. Odborná obec síce volá po zmenách, ale sama sa nedokáže zhodnúť na tom, aký prístup k problému by bol najvhodnejší. Jednotlivé inštitúcie či samotní archeológovia preto sami hľadajú cesty, ktorými by obmedzili nepriaznivé následky detektoringu.

V záujme zachovania kultúrneho a historického dedičstva tak časť archeologickej obce pristúpila na určitú formu spolupráce, ktorá je však na hrane platného zákona. Postupom času došlo k vytvoreniu viac či menej priateľského vzťahu medzi amatérskymi hľadačmi a archeologickými inštitúciami. Mnohí detektoristi tak svoje objavy dobrovoľne odovzdávajú buď natrvalo alebo aspoň na základnú dokumentáciu archeológom, z čoho čiastočne profitujú obe strany. Odborná obec tak získava aspoň zlomok dostupných informácií o archeologickom náleze a okolnostiach jeho uloženia, v najlepších prípadoch aj nález samotný, nálezca zas získa poznatky o nájdených predmetoch. Síce tento postup nezodpovedá zákonu, nakoľko nálezy nie sú až do príchodu archeológa ponechané v stave v akom boli nájdené, ale sú in contrario vyzdvihnuté a donesené do archeologickej inštitúcie či múzea. Na celý systém sa možno dívať ako na minimalizáciu škôd, nakoľko momentálne nie je možné efektívne s detektoristickou činnosťou bojovať. Rôzne archeologické inštitúcie tak majú dnes už vytvorenú sieť „svojich“ detektoristov, ktorí im pravidelne prezentujú nové archeologické nálezy.[129] Medzi takýchto hľadačov patria napríklad členovia združenia Archeo Moravia, ktorí sa zvyknú podieľať aj na oficiálnych archeologických výskumoch. Medzi svojich partnerov združenie radí viaceré múzeá a archeologické inštitúcie.[130]

Z tohto vzťahu sa časom môže vyvinúť aj rozumnejšia spolupráca. Overení detektoristi bývajú prizývaní aj na oprávnené archeologické výskumy, či už záchranné

---

[129] ŠEDO, Ondrej. Archeologie, archeologové a detektory kovů. Poznámky k tématu aneb advocatus diaboli. Archeologické rozhledy. 2006, roč. 58, č. 2, s. 291-301. ISSN 0323-1267.

[130] ARCHEO MORAVIA. Naši partneři. ARCHEO MORAVIA [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://www.archeomoravia.cz/partneri.html

alebo systematické, a samozrejme aj na detektorové prospekcie, organizované archeologickými inštitúciami. Pod priamym dohľadom odborne vzdelanej osoby sa hľadači môžu venovať svojmu hobby bez obavy z porušenia zákona a prítomnosť archeológa je garanciou toho, že vďaka dodržaniu pracovných postupov a dokumentačných techník nebudú zničené relevantné informácie z nálezových kontextov.

Nemožno však tvrdiť, že spoluprácu uprednostňujú všetci odborníci, mnohí sa k tejto forme činnosti stavajú skôr skepticky. Argumentom je samozrejme skutočnosť, že detektoristická činnosť je nezákonná a archeológovi tak potenciálne hrozí riziko, že by sa mohol ocitnúť na opačnej strane barikády, napríklad ako spolupáchateľ. Druhým významným dôvodom je, že nie je vhodné podporovať činnosť, ktorá je z vedeckého hľadiska kontraproduktívna. V neposlednom rade je tu aj obava, či by užšia spolupráca nebola vlastne pomocou týmto hľadačom – predsa len by dostávali podrobnejšie informácie a mali by lepší prehľad o nových objavoch, čo by mohli využiť pre svoju nelegálnu činnosť. V domnienke, že ide o morálnych a spolupracujúcich detektoristov, by ich archeológovia z nezákonnej činnosti ani nemuseli podozrievať.[131] V konečnom dôsledku by tak táto spolupráca mohla byť ukážkovým príkladom príslovia: pod lampu je najväčšia tma.

Metódou cukru a biča by sa dala nazvať kombinácia oboch prístupov. Teda umožniť vybraným, overeným hľadačom sa svojmu hobby venovať, avšak legálne, v rámci zákona a v rámci odborníkmi stanovených pravidiel a podmienok a naopak prísne trestať tých, ktorí naďalej zákon porušujú, nespolupracujú a naviac nálezy možno aj predávajú.[132]

---

[131] VENCL, Slavomil. Detektoráři jsou specializovaní zloději, něco na způsob bytařů. Archeologické rozhledy. 2006, roč. 58, č. 2, s. 307-309. ISSN 0323-1267.

[132] VÍCH, David. Detektory kovů v archeologii: úhel pohledu regionálního archeologa. Archeologické rozhledy. 2006, roč. 58, č. 2, s. 301-306. ISSN 0323-1267.
KUNA, Martin. Detektory kovů v archeologii. Archeologické rozhledy. 2006, roč. 58, č. 2, s. 323-328. ISSN 0323-1267.

6.2 Postoj orgánov pamiatkovej starostlivosti a archeológov k detektoristom na Slovensku

Zdá sa, že rozdielnosť právnej úpravy a jej väčšia prísnosť na Slovensku nemá výrazný dopad na popularitu detektoringu na Slovensku. Krajské pamiatkové úrady sa tak snažia aspoň čiastočne aktívne vystupovať voči tejto činnosti, nedostatočné personálne zázemie a veľký objem inej agendy však tieto snahy neuľahčujú. Pracovníci KPÚ vykonávajú na lokalitách dohľady a priebežné kontroly, využívajú aj tzv. fotopasce na prichytenie hľadačov. Bohužiaľ im zákon neumožňuje podozrivé osoby legitimovať, sú tak odkázaní na spoluprácu Polície SR.

Tá je veľmi vítaná aj z dôvodu agresívneho správania detektoristov, útoky na zamestnancov Krajského pamiatkového ústavu nie sú výnimočné. Z tohto dôvodu je vítaný inštitút trestného činu, ktorý políciu motivuje k príchodu na miesto činu viac, než by motivoval správny priestupok. Spolupráca s políciou má aj ďalšie tváre, nakoľko Krajské pamiatkové úrady nemôžu viesť vlastné vyšetrovanie, všetky podnety ohľadne protiprávnej činnosti postupujú polícii. Tá okrem uvedeného vykonáva aj vlastné kontroly a dohľad nad vybranými lokalitami.

Pokiaľ ide o náhľad na aktuálnu právnu úpravu, zavedenie trestného činu má svojich zástancov aj odporcov. Počet sankcií zmeny právnych predpisov každoročne rastie, dôvodom však vraj nie je väčší rozmach detektoringu, ale postupné zlepšovanie trestania. Nájdu sa však aj názory, že prísnejšia právna úprava neodrádza hľadačov od výkonu tejto činnosti, ale iba od odovzdávania nálezov a v praxi tak rastie objem stratených nálezov. Treba predpokladať, že čiastočná pravda sa skrýva v oboch tvrdeniach, jednoznačne ich overiť je však možné len veľmi ťažko.

Spolupráca s amatérskymi hľadačmi však existuje aj na Slovensku, pričom spôsoby sú obdobné ako v Českej republike. Aj tu sa nájdu rôzne názory na skúmaný problém, nie všetci odborníci napríklad považujú odovzdávanie detektorových nálezov za prínosné. Pri množstve ostatnej agendy a problémoch s neohlásenými stavbami, pri ktorých dochádza často k ešte väčšej strate nálezov je spracovanie detektoristami odovzdaných nálezov takmer nemožné jednak z hľadiska časového a jednak z hľadiska

finančného a materiálového, nakoľko mnohé artefakty vyžadujú nejaký druh konzervácie.

Spolupráca archeológov a hľadačov by teda mala skôr rešpektovať potreby a možnosti archeológie a nie detektoristov. Uprednostnená by teda mala byť práve výpomoc na legálnych výskumoch a detektorových prospekciách vedených archeológmi. V tejto súvislosti je vhodné spomenúť aj občianske združenia, ktoré sú (podobne ako v Česku) pre potreby archeológie často k dispozícii a kvalitu svojej činnosti dostali na vysokú úroveň. Napríklad združenie Hradiská okrem výpomoci s detektorovými prospekciami na internete prezentuje 3D modely významných lokalít, vytvára náučné tabule a venuje sa aj ďalšej činnosti, pričom za takýchto okolností je snáď pre tieto osoby vhodnejšie pomenovanie amatérsky archeológ než amatérsky detektorista.[133]

Z hľadiska budúceho vývoja je tu predpoklad, že by v nasledujúcich rokoch mohlo dôjsť k ešte užšej spolupráci s vybranými hľadačmi, to však za predpokladu, že sa podarí eliminovať výraznú časť nespolupracujúcich detektoristov.[134]

6.3 Českí detektoristi v zahraničí

Okrem problémov, ktoré už boli v tejto práci zmienené, je vhodné aspoň stručne uviesť presah českej detktoristickej činnosti do zahraničia. Popularita tohto protiprávneho hobby a chuť objavovať nové vedie českých hľadačov veľakrát aj za hranice republiky. Najtradičnejšou zahraničnou destináciou je nepochybne Slovenská republika.[135] Problém s českými detektoristami na Slovensku je dobre známy na oboch stranách rieky Moravy. Ak za normálnych okolností je riešenie súvisiacich priestupkov či trestných činov zložité, v prípade zahraničnej protiprávnej činnosti je postup ešte náročnejší, resp. nemožný. Aktivita považovaná na Slovensku za trestný čin je v susednom Česku iba priestupkom,

---

[133] OBČIANSKE ZDRUŽENIE HRADISKÁ [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://hradiska333.blogspot.cz/
OBČIANSKE ZDRUŽENIE HRADISKÁ. Slovanské hradiská [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://www.hradiska.sk/

[134] Podkapitola 5.3 prezentuje poznatky získané z konzultácie s Mgr. Matúšom Sládkom, z KPÚ v Trnave. Pokiaľ ide o nemožnosť venovať sa problematike detektoringu kvôli ostatnej agende a jej množstvu, v rovnakom duchu sa vyjadril aj Mgr. Marián Uličný, PhD. z KPÚ v Prešove.

[135] ŠEDO, op. cit., s. 294.

preto nedochádza k vydaniu páchateľov k trestnému konaniu a tí tak ostávajú nepotrestaní.[136]

Českí detektoristi sa však nelegálnym výkopom venujú aj ďalej v zahraničí. Relatívne známy je prípad dvoch občanov Českej republiky, ktorí boli zadržaní v lete roku 2017 na ostrove Kréta. Nie len že hľadali archeologické nálezy, ale aj sa pohybovali na mieste so zákazom vstupu. Grécka polícia na mieste zabavila niekoľko archeologických nálezov. Zadržaní Česi boli nakoniec za pomoci českej ambasády prepustení na kauciu.[137]

Na úplný záver je vhodné k tejto téme uviesť, že českí hľadači sa zaujímajú napríklad aj o Bulharsko, Chorvátsko, Nemecko, Poľsko, Švajčiarsko, Taliansko, Tunisko či Turecko.[138]

6.4 Výkon detektorovej prospekcie v rámci pamiatkového zákona

Mnohé hlasy z archeologickej volajú po riešení problému s amatérskymi hľadačmi archeologických nálezov. Uvedené boli tri hlavné varianty – prísne trestanie a žiadna spolupráca s odborníkmi, zvoľnenie právnych predpisov a umožnenie spolupráce a ako tretia možnosť kombinácia predošlých. V druhom a treťom prípade by museli byť stanovené jasné pravidlá, akým spôsobom ma detektoristická činnosť a spolupráca prebiehať. Požiadavky by museli byť rovnaké ak nie prísnejšie než na odborníkov, ktorí bežne archeologické výskumy vykonávajú.

Detektorové prospekcie sa tradične vykonávajú v režime bádateľských výskumov. Ide o výskum, ktorý sa vykonáva na území aktuálne neohrozenom (napr. stavebnou činnosťou) a hlavne z vedeckých pohnútok. Na základe dohôd medzi oprávnenými organizáciami a Akadémiou vied Českej republiky (AV ČR) sú tieto organizácie povinné žiadať AU AV ČR o stanovisko k vykonaniu výskumu, v prípade,

---

[136] Za informácie ďakujem Mgr. Matúšovi Sládečkovi, KPÚ Trnava

[137] ČTK. Policie na Krétě zadržala dva Čechy, kteří prováděli nelegální výkopy. Případem se bude zabývat soud. Aktuálně.cz [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/policie-na-krete-zadrzela-dva-cechy-kteri-provadeli-nelegaln/r~08f62582715911e79de10025900fea04/?redirected=1520855411

[138] O možnostiach detektoringu v zmienených krajinách diskutujú hľadači napríklad na internetovom fóre Lovec Pokladů. (LOVEC POKLADŮ. Hledání v zahraničí. LOVEC POKLADŮ [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.lovecpokladu.cz/forum/hledani/hledani-v-zahranici)

že budú požité deštruktívne metódy. V interpretácii detektorovej prospekcie ako deštruktívneho alebo nedeštruktívneho výskumu nepanuje jasná zhoda. Archeologický ústav tento druh činnosti považuje za nedeštruktívny, nevyžaduje preň teda žiadosti o stanovisko, tak ako v ostatných prípadoch.[139] Vzhľadom na povahu činnosti, teda že dochádza k deštruktívnemu zásahu do terénu a zničeniu nálezového kontextu, považujú niektorí odborníci túto metódu za deštruktívnu.[140] Aktuálne sa však logicky uplatňuje skôr interpretácia zastávaná Archeologickým ústavom. Za predpokladu umožnenia výkonu detektorových prospekcií amatérom, však treba rátať s vyšším štandardom a preto aj s určitou formou žiadosti o stanovisko či povolenie k výskumu.

Napriek tomu, že Archeologický ústav túto požiadavku jasne nestanovuje, je bežnou praxou dokladať napríklad dohodu s vlastníkom pozemku o vykonaní výskumu. Ustanovenia pamiatkového zákona rátajú aspoň s následkami výskumu, preto stanovujú vlastníkovi napríklad právo na náhradu majetkovej ujmy súvisiacej s vykonaným výskumom.[141] Už výslovne uvedenou požiadavkou jej dohoda o predaní archeologických nálezov do príslušnej zbierkotvornej organizácie, či priloženie mapového podkladu vyznačujúceho rozsah predpokladaného výskumu.[142] Minimálne teda tieto či obdobné požiadavky by bolo nutné vyžadovať aj od amatérskych hľadačov za predpokladu, že by im bola umožnená legálna spolupráca s archeologickými inštitúciami. Otázkou však je, či by v prípade veľkého množstva týchto osôb nepredstavovala administratívna stránka až priveľkú záťaž, ktorá by sa premietla do finančných a personálnych nákladov Archeologického ústavu či inej zodpovednej organizácie (napr. NPÚ). Uvažovať by tak bolo nutné aj o podpore vhodným informačným systémom.

---

[139] ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR, PRAHA, v.v.i. Kdy žádat Archeologický ústav o stanovisko k badatelskému archeologickému výzkumu. ARUP [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://www.arup.cas.cz/?p=27687

[140] KUNA, 2004, op. cit., s. 185.

[141] § 24 pamiatkového zákona

[142] JUHAŇÁKOVÁ, Eva. Archeologické výzkumy v právu a praxi. Brno, 2017. s. 85-86. Bakalárska diplomová práca. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedúci práce Miroslav DEJMAL.

7 Príklady ďalších európskych prístupov k problematike

Amatérski hľadači sa svojej činnosti v Českej republike venujú už roky. Napriek tomu, že nepriaznivé dopady ich hobby sú verejne dobre známe, žiadne seriózne kroky, ktoré by problém riešili, neprišli. Podrobnejší pohľad na situáciu na Slovensku ukázal body, z ktorých by si zákonodarca v Česku mohol brať príklad, rovnako však ukázal aj niektoré pretrvávajúce nedostatky. Ako plusy treba rozhodne vnímať podrobnejšiu a prísnejšiu právnu úpravu. Jasné vymedzenie pojmu archeologický nález, zavedenie špecifických skutkový podstát či už v zákone pamiatkovom alebo trestnom, nepochybne smeruje k potlačeniu protiprávnej činnosti. Zásluhu na týchto zmenách nesie napríklad aj Maltský dohovor, ktorého reflexia v českom právnom poriadku stále chýba.

Pohľad na početnosť udelených sankcií však ukazuje druhú stranu mince. Prísny zákon síce viedol k udeleniu viacerých trestov, percentuálne pravdepodobne dochádza k nárastu udeľovania sankcií oproti predošlým rokom, otázkou však ostáva či je tento nárast adekvátne rýchly alebo v momente, keď právna úprava začne byť naozaj efektívna, budú už vzniknuté škody príliš veľké a archeologické náleziská „vyzbierané“. Na druhú stranu, znamená to, že by sa mal český zákonodarca ubrať smerom k liberalizácii možností výkonu tejto činnosti? Okrem splnenia záväzkov z Maltského dohovoru[143] je vhodné ubrať sa smerom prísneho trestania minimálne kvôli pravdepodobnosti, že v spoločnosti zostane aj napriek prípadnej liberalizácii aspoň malý, škodlivý element v podobe osôb, ktoré nebudú mať záujem o žiadnu formu spolupráce s odborníkmi, naopak aj naďalej sa budú snažiť na archeologických nálezoch profitovať. Napriek tomu niektoré varianty spolupráce netreba hneď zavrhovať, viaceré zahraničné krajiny môžu byť inšpiratívny príkladom, ako k problému pristúpiť.

Podobné otázky ako Česká republika v tomto období rieši aj Francúzsko. Relevantný zákon umožňuje hľadanie archeologických nálezov len za predpokladu povolenia, ktoré je viazané na výskumný projekt a dostatočné archeologické skúsenosti či vzdelanie. Napriek tomu aj táto krajina bojuje s amatérmi, ktorí holdujú detektoringu. Podobne ako v Česku, aj tu sa mnohí odborníci v záujme zachovania historických informácií rozhodli s detektoristami spolupracovať aj napriek tomu, že tým môžu

[143] Viď kapitola 2

nepriamo asistujú pri nelegálnom obchode s týmto tovarom.[144] Akým smerom sa bude ďalej táto situácia ďalej vyvíjať bude zaujímavé sledovať.

7.1 Nemecko: právna úprava Šlesvicka-Holštýnska

Odvážny krok sa však rozhodla urobiť jedna z nemeckých spolkových republík. Smerom k liberalizácii detektoringu sa ubralo Šlesvicko-Holštýnsko a neskôr jeho vzor nasledovali aj ďalšie spolkové republiky. Takzvaný Šlesvický model zaviedol miestny Gesetz zum Schutze der Kulturdenkmale z roku 2012, ktorý uvádza, že každý, kto kopaním alebo za pomoci detekčných technológií vyhľadáva archeologické nálezy na zemi či vo vode, musí mať povolenie úradu na ochranu pamiatkovej starostlivosti. V záujme ochrany pamiatok môže byť toto povolenie odobraté.[145]

Na základe tohto ustanovenia vznikol akýsi licenčný systém. Záujemcovia o udelenie licencie musia absolvovať certifikáciu vedenú miestnym ekvivalentom slovenského Pamiatkového úradu Slovenskej republiky. Celý proces začína osobným pohovorom s uchádzačom, ktorého cieľom je zistiť, či je táto osoba vhodná na ďalšiu spolupráca a tiež vysvetliť dotyčnému, čo všetko proces obnáša a aké z neho plnú následky. Druhým krokom je praktický tréning v teréne a teoretický seminár zameraný na dokumentáciu nálezov, ich základné datovanie a historické obdobia do ktorých môžu nálezy spadať. V ďalšej fáze sú uchádzači poučení o následnom skladovaní nálezov v múzeu, o ich konzervácii a následnej exhibícii. Predposledným krokom je poučenie ohľadne (ne)manipulácie s muníciou a výzbrojou z druhej svetovej vojny. Úplným záverom je praktický test v teréne pod dohľadom archeológa. Vzájomné vzťahy v rámci tohto modelu znázorňuje obrázok 2.

Po splnení predpokladov je uchádzačovi udelená očakávaná licencia, ktorej súčasťou je vymedzenie lokalít, v ktorých je možné nálezy hľadať, resp. kde to možné

---

[144] LECROERE, Thomas. „There Is None So Blind as Those Who Won't See": Metal Detecting and Archaeology in France. Open Archeology. 2016, roč. 2, č. 1, s. 182-193. ISSN 2300-6560. [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.degruyter.com/view/j/opar.2016.2.issue-1/issue-files/opar.2016.2.issue-1.xml

[145] §18 Gesetz zum Schutze der Kulturdenkmale (Denkmalschutzgesetz; DSchG SH 2012) [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://www.lexsoft.de/cgi-bin/lexsoft/justizportal_nrw.cgi?t=1521380045239129 89&sessionID=1807952992110969424&chosenIndex=Dummy_nv_68&templateID=document&source=context&source=context&highlighting=off&xid=174263,1

nie je. Detektorista si dokonca môže vyžiadať aj špecifickú oblasť, väčšinou v okolí bydliska. Následne sa už môže dotyčný venovať svojmu hobby, nálezy však musí ohlasovať a odovzdávať spolu s nálezovou správou obsahujúcou relevantné informácie. Skupiny detektoristov sú tiež často využívané v rámci tradičných archeologických výskumov. Zdá sa, že systém sa zatiaľ osvedčil, aj keď od zavedenia prešiel niekoľkými zmenami a vylepšeniami a dnes ho v rôznych obmenách využívajú aj ďalšie spolkové republiky.[146] Z ďalších krajín, ktoré inklinujú k liberálnemu prístupu k detektoringu možno spomenúť napríklad Dánsko.[147]

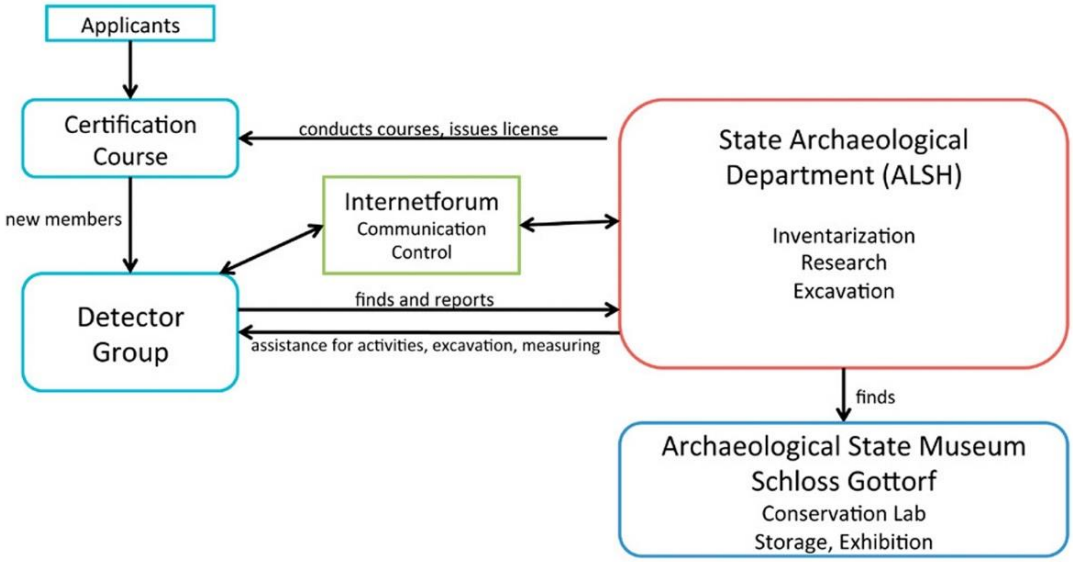

Obr. 2 – Schéma fungovania certifikovaných detektoristov v Šlesvicku-Holštýnsku[148]

7.2 Slovinsko

V snahe ochrániť kultúrne dedičstvo a zachrániť čo najviac archeologických nálezov a súvisiacich informácií k zásadnému kroku pristúpilo v roku 2008 aj Slovinsko. Do

[146] MAJCHCZAK, Bente Sven. The current model of archaeological metal detecting and its success in Schleswig-Holstein. In: MARTENS, Jes; RAVN, Mads (eds.). Pløyejord som kontekst. Oslo: Kulturhistorisk museum, 2016, s. 89-100. ISBN 978-82-8314-073-6.
[147] DOBAT, Andreas S.; JENSEN, Astrid T. „Professional Amateurs“. Metal Detecting and Metal Detectorists in Denmark. Open Archeology. 2016, roč. 2, č. 1, s. 70-84. ISSN 2300-6560. [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.degruyter.com/view/j/opar.2016.2.issue-1/issue-files/opar.2016.2.issue-1.xml
[148] MAJCHCZAK, op. cit., s. 90.

nového zákona o ochrane kultúrneho dedičstva[149] bolo implementované ustanovenie umožňujúce legalizáciu nezákonných súkromných zbierok archeologických nálezov.

Po rozsiahlej mediálnej kampani sa celá akcia stretla s veľkým úspechom, po roku bolo evidovaných okolo 200 súkromných zbierok. Nahlásené zbierky boli posúdené múzeami a v prípade, že nešlo o súbory významnej hodnoty, mohol si ich oznamovateľ nechať v držbe (vlastnícke právo naďalej prináleží štátu). Naopak, ak šlo o zbierku miestneho alebo národného významu, bola uložená v múzeu a oznamovateľovi boli nahradené náklady, ktoré mu vznikli v súvislosti s uložením a starostlivosťou o zbierku. Ich výšku určilo ministerstvo kultúry. [150]

Vzhľadom na to, že mnoho detektoristov vyhľadáva spoluprácu s archeológmi a má záujem o históriu, je možné, že by sa s úspechom stretla obdobná akcia aj v Českej republike. Prirovnať by ju bolo možné napríklad k amnestii na zbrane. Týmto spôsobom by sa spätne objavilo (snáď) veľké množstvo doteraz stratených informácií a archeologických nálezov. Navyše, ak nebol problém nechať menej významné zbierky v držbe nálezcov, mohlo by sa rovnakým spôsobom postupovať aj v budúcnosti, v prípade legálnej spolupráce archeológov s detekoristami. Nálezy učinené licencovanými hľadačmi by mohli byť napríklad elektorinicky katalogizované a zdokumentované a následne ponechané v správe nálezcu. Takýto postup by archeologické inštitúcie a múzeá rozhodne nezaťažil tak výrazne, ako keby boli všetky nálezy bezvýhradne odovzdávané a skladované na týchto miestach. Do správy múzeí by prešli iba naozaj výnimočné artefakty.

7.3 Rakúsko

Ako Šlesvisko-Holštýnsko, tak aj Slovinsko ukazujú ako možno liberálnejším a ústretovejším spôsobom pristúpiť k záchrane kultúrneho dedičstva. Opačný trend (od liberálnosti k reštrikcii) trochu prekvapivo reprezentuje Rakúsko. To od prvej štvrtiny 20. storočia vo výraznej miere akceptovalo činnosť amatérskych archeológov, ktorí po dlhé obdobie plnili odborné periodiká objavmi zo svojich výskumov. S rozmachom detektorov

---

[149] Čl. 135, Zakon o varstvu dediščine, Uradni list RS, št. 16/08 zo dňa 15. 02. 2008, v znení neskorších predpisov [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4144

[150] MICHALÍK, Tomáš. Súkromné zbierky archeologických nálezov. Je východiskom slovinský model? Studia Historica Nitriensia. 2012, roč. 16, č. 1-2, s. 254-255. ISSN 1338-7219.

kovov sa však objavila dilema, či nálezy nimi objavené považovať za nálezy náhodné (ani u aktívneho hľadania nemožno predpovedať či a kedy k objavu dôjde), alebo za nálezy vykonané počas archeologického výskumu (detektoring je cielená činnosť za účelom objavenia nálezov a archeologických situácií, aj keď nedochádza k rozsiahlejším výkopom). Táto, na prvý pohľad možno banálna, dilema viedla k postupným úpravám zákona tak, že na výkon činnosti bolo nutné zaobstarať si povolenie (príklon k interpretácii detektorovej prospekcie ako archeologického výskumu). Množstvo ľudí, ktorí nemali predpoklady na získanie povolenia, prípadne nemali záujem viesť odbornejší výskum, tak svoju činnosť začalo vykonávať mimo rámec zákona. To len opäť viedlo k sprísňovaniu právnych noriem, ktoré však problém nerieši, iba ho tlačí hľadačov k väčšej opatrnosti a nenápadnosti. Krajina, ktorá tak dlho podporovala amatérske archeologické výskumy tak dnes paradoxne neúspešne bojuje proti činnosti, ktorú vykonávajú amatéri a je bežne považovaná za formu archeologického výskumu.[151]

[151] RAIMUND, Karl. Archeological Responses to 5 Decades of Metal Detecting in Austria. Open Archeology. 2016, roč. 2, č. 1, s. 278-289. ISSN 2300-6560. [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.degruyter.com/view/j/opar.2016.2.issue-1/issue-files/opar.2016.2.issue-1.xml

III. Záverečné poznámky

8 Návrhy de lege ferenda

Na základe vykonaného bádania možno konštatovať, že napriek problematickým ustanoveniam aktuálneho pamiatkového zákona, nie je jediným problémom dektektoringu právna úprava. Situácia v praxi je totiž veľmi podobná tej na území Slovenska, ktorého právne predpisy problematiku archeologických nálezov upravujú presnejšie a priestupky i trestné činy sankcionujú prísnejšie.

Problémom tak je činnosť správnych orgánov, ktoré len vo veľmi obmedzenej miere dokážu proti nelegálnej činnosti bojovať. Ani dostupný finančný rozsah sankcií však nie je plne využitý, nakoľko je pri rozhodovaní nutné zohľadniť spoločenský záujem na riešení tohto problému a neuchyľovať sa zbytočne k likvidačným sankciám. Pomer medzi prípadmi, ktoré sa dostali pred správny orgán a množstvom na internete zverejnených detektorových nálezov však jasne ukazuje, že boj s detektoringom je v tejto chvíli absolútne neúspešný. Pripomenúť treba, že do štatistiky nie sú zaradené všetky relevantné fóra či periodiká a tiež skutočnosť, že množstvo nálezov ani nemusí byť publikovaných. S ohľadom na uvedené treba brať tento pomer s veľkou rezervou. Je nutné predpokladať, že reálne čísla by boli ešte horšie.

Ako ukazuje situácia na Slovensku, ani prísnejšia právna úprava sama o sebe výraznejšie úspechy nedosiahne. Latentná povaha detektoristickej činnosti skrátka výrazne sťažuje boj proti nej. Aby za súčasného stavu právnej úpravy došlo k markantnému zlepšeniu situácie, museli by polícia a správne orgány začať k problému pristupovať oveľa aktívnejšie a vykonávať na archeologických náleziskách pravidelný dohľad. Otázne však je či Česká republika má prostriedky na to, aby páchateľov vôbec odhalila a dostala pred správne orgány. Je poľutovaniahodné, že odpoveďou na túto otázku je „nie.“ Aspoň to dokazuje počet správnych konaní za posledné roky.

Na rad tak prichádza úvaha, ako postupovať v boji s týmto neduhom na poli pamiatkovej starostlivosti. Napriek vyššie uvedenému prvou možnosťou ostáva sprísnenie právnej úpravy, očakávanie zlepšenia situácie by však bolo u tohto variantu naivné. Napriek tomu sa nájdu odborníci, ktorí v snahe zabrániť strate kultúrnohistorických informácií zastávajú práve tento postup.

Druhou (teoretickou) možnosťou by bolo postavenie detektoristov na „správnu“ stranu zákona. Nepovažovať ich činnosť za priestupok by problém formálne či štatisticky určite vyriešilo, ujma na kultúrnom dedičstve Českej republiky by ale ostala nezmenená, resp. by sa stále zväčšovala. Tento smer preto nemožno odporúčať, lebo by viedol k rapídnemu zvýšeniu strát cenných informácií a nálezov.

Tretím variantom by mohla byť akási kombinácia predošlých. Vymedzenie pravidiel,[152] pri ktorých dodržaní, je možné činnosť licencovane vykonávať spolu so sprísnením sankcií za porušenie týchto pravidiel by mohlo sláviť úspech. Dalo by sa hovoriť o prístupe „cukru a biča“, keď spolupracujúci a poctiví, licencovaní detektoristi by mohli svoju záľubu legálne vykonávať (ba dokonca by bolo možné uvažovať aj o užších formách spolupráce s archeologickou obcou), pričom ostatní detektoristi by boli za svoju činnosť riadne potrestaní. Možno predpokladať, že takýto systém by situáciu sprehľadnil a komunitu detektoristov rozdelil. Z nej samotnej by snáď následne mohla ústiť iniciatíva na eliminovanie škodlivého elementu v podobe nespolupracujúcich hľadačov. Z dlhodobého hľadiska by sa dalo očakávať, že by sa zvyšoval počet spolupracujúcich detektoristov, ktorí by vďaka správnym pracovným postupom pri vyzdvihovaní nálezov kultúrnemu dedičstvu neškodili, ale ho naopak obohacovali.[153]

Že tento spôsob funguje, dokazuje napríklad situácia v Šlesvicku-Holštýnsku, kde liberálny model prináša výborné výsledky. V archeologickej obci sa navyše nájde veľký počet hlasov, ktoré by tento variant privítali. Problémom by však v tomto prípade bola administratívna záťaž spojená so spracovávaním nálezov odovzdaných hľadačmi. Uvažovať by sa však dalo o zavedení určitej softwarovej podpory, vďaka ktorej by bolo možné ohlasovať nálezy napríklad cez internet. Ak by sa navyše zákonodarca odhodlal nasledovať slovinský príklad vo forme legalizovania súkromných zbierok, nebolo by možno nutné nálezy predkladať na dokumentáciu. Certifikovaný detktorista by nález patrične zdokumentoval na mieste a následne doma, predpísaným spôsobom by ho konzervoval a uložil do vlastnej zbierky. Relevantné informácie (fotky, nákresy, GPS

---

[152] Spôsob vyzdvihovania a dokumentácie nálezov, kontrola archeologickými inštitúciami alebo NPÚ, uskladňovanie nálezov a iné.

[153] Možnosti zavedenia takejto právnej úpravy by bolo nutné ďalej podrobne preskúmať, hlavne v súvislosti s ďalšími právnymi predpismi a intenciami širšej archeologickej obce. Problematické aspekty možno vidieť napríklad v otázke vlastníckeho práva k archeologickým nálezom.

údaje, metrické údaje) by nahral do online katalógu, čím by bol nález inventarizovaný. Istú administratívnu záťaž by však pravdepodobne predstavovala potreba súkromné zbierky aspoň občas kontrolovať.

Na druhú stranu, hľadači, ktorí by nedodržiavali stanovené pravidlá a nálezy by neodovzdávali, prípadne by nevenoval dostatočnú starostlivosť ich údržbe, by mohli o svoje licencie prísť. Osoby, ktoré by činnosť vykonávali by mali byť prísne trestané, aby ich vidina trestu nútila k legálnej a prínosnej spolupráci. Za tým účelom by bolo vhodné po vzore Slovenskej republiky a iných krajín zaviesť nový trestný čin, vzťahujúci sa na túto nelegálnu aktivitu.

Nech sa však zákonodarca rozhodne k problematike prispôsobiť akýmkoľvek spôsobom, nemal by dlho váhať, nakoľko sú zo zeme denne vyzdvihované nové a nové archeologické nálezy, ktorých význam je pre archeológiu stratený. Fenomén amatérskych hľadačov bez obmedzení bujnel mnohé roky, je preto najvyšší čas začať konať.

9 Záver

Cieľom diplomovej práce bolo preskúmať teoretické a praktické aspekty pamiatkovej starostlivosti vo vzťahu k amatérskym hľadačom archeologických nálezov, ktorí využívajú na nelegálnu činnosť detektory kovov. Okrem právnych noriem a činnosti správnych orgánov práce prezentuje aj základné názory a prístupy archeologickej obce k problému. Diplomová práca je rozdelená na tri časti – všeobecnú a zvláštnu časť a záverečné poznámky.

Vo všeobecnej časti bola, po krátkej analýze medzinárodných zmlúv, prezentovaná hlavne právna úprava Českej republiky, vrátane aktuálneho návrhu nového pamiatkového zákona. Stručne porovnaná bola s právnymi normami Slovenskej republiky, ktoré boli tiež v tejto časti rozobraté. Ako hlavné nedostatky možno zmieniť nejasné časové vymedzenie archeologického nálezu či absenciu špeciálneho priestupku, ktorý by vyhľadávanie nálezov trestal. Návrh nového zákona oproti tomu vymedzuje archeologický nález oveľa lepšie, keď dôležitým predpokladom je hlavne vek predmetného artefaktu. Veľmi negatívne však treba hodnotiť relevantné priestupky predloženého návrhu. Tie sankcionovanie nelegálnej činnosti nielen že nesprísňujú, ale jediný súvisiaci priestupok sa na vyhľadávanie nálezov takmer ani nevzťahuje. Špeciálna skutková podstata, ktorá by sa k detektoringu vzťahovala v návrhu absentuje. Okrem hlavného právneho predpisu boli prezentované aj ďalšie zákony, ktoré majú presah do skúmanej problematiky

Vo výraznom protiklade k českej úprave sú právne normy Slovenskej republiky. Tá jednak, oproti aktuálnemu českému pamiatkovému zákonu, lepšie ustanovuje, čo je archeologický nález (aj keď obdobné ustanovenie v spomínanom návrhu, je ešte o trochu lepšie), ale hlavne v priestupkoch uvádza skutkovú podstatu, ktorá sa výslovne vzťahuje na detektoristickú činnosť a nelegálne vyhľadávanie nálezov. Okrem toho Slovensko pristúpilo k sprísneniu právnej úpravy aj vo forme zavedenia nového trestného činu. Ako pohnútku k týmto zmenám možno vnímať snahu splniť záväzky dané Maltským dohovorom. Rovnako bohužiaľ nemožno prehliadnuť nezáujem zákonodarcu Českej republiky tieto záväzky do právnej úpravy reflektovať.

Praktickú časť možno rozdeliť na tri tematické okruhy – činnosť správnych orgánov a súdov a praktické fungovanie detektoristov a archeológov v praxi sú predpokladom pre tretí okruh, v ktorom sú prezentované zahraničné prístupy k skúmanej problematike. Tie môžu byť inšpiráciou pre Českú republiku v tom, akým smerom by sa mala/mohla právna úprava uberať.

Výskum autora ukázal, že väčšina krajov a obcí v Českej republike neudeľuje žiadne pokuty sa nelegálnu činnosť, ktorá je predmetom tejto práce. Reálne sankcie udeľuje iba Olomoucký kraj, bohužiaľ sa kvôli tvrdohlavosti správneho orgánu autorovi nepodarilo odhaliť, aké faktory k tejto úspešnosti vedú. Lepšie známe sú dôvody, ktoré objektívne sťažujú až znemožňujú prácu krajov v tejto oblasti. Jednoznačne na ne poukázal Juhomoravský kraj – veľké množstvo ostatnej agendy a nedostatočné personálne zázemie nenechávajú priestor pre monitorovanie archeologických nálezísk. Pracovníci úradu nevidia priestor na to, aby v pracovnej dobe vyrážali z úradu a obchádzali územie celého kraja s cieľom nelegálnu činnosť odhaľovať. Tvrdia, že by to malo byť v kompetencii polície. Tá autorovi poskytla trochu zvláštne informácie, podľa ktorých neeviduje absolútne žiadnu činnosť súvisiacu s detektoringom. Aký názor si vytvoriť na tieto tvrdenia, keď činnosť polície jasne dokumentujú správne konania krajských úradov?

Slovensko za rovnaké obdobie eviduje o niekoľko prípadov viac, pričom viaceré skočili trestným konaním. Pomer udelených sankcií a rozsah činnosti je však stále nepriaznivý. Ak sa zohľadní skutočnosť, že Slovenská republika má približne polovičný počet obyvateľov ako Česko, situácie je predsa len o niečo priaznivejšia. Zmieniť je nutné fakt, že zaťaženie pracovníkov správnych orgánov je podobne veľké ako v Česku, preto im na boj s amatérskymi hľadačmi veľa času neostáva.

Pohľad na detektoring v praxi ukazuje dva hlavné prístupy archeologickej obce k tejto činnosti. Prvou je tvrdý odpor, odmietanie spolupráce a publikácie takto získaných nálezov, druhý model prezentuje rôzne úrovne spolupráce a aj publikácie nájdených artefaktov. Cieľom je záchrana aspoň nejakého kvanta podstatných informácií, ktoré budú inak stratené. Prvá skupina volá po prísnom trestaní detektoristov, druhá by skôr uvítala aj určitú mieru liberalizácie. Pochopiť možno obe strany, otázkou však je, aký

variant prinesie najlepšiu ochranu archeologických nálezov. Doplnením tohto okruhu je náhľad na fungovanie odborných detektorových prospekcií a stručná zmienka o zahraničnom presahu detektoristickej činnosti do zahraničia.

Tak či onak pravdou ostáva, že odhaľovanie nelegálnej činnosti je náročné už z povahy detektoringu a veľmi ťažké je aj obvinených usvedčiť zo spáchania priestupku. Plnú vinu preto nemožno hádzať len na správne orgány, ktorých možnosti sú obmedzené. Viniť nemožno ani archeológov ta to, že hľadajú spôsoby, akým škody minimalizovať a s detektoristami preto nadväzujú spoluprácu. Zákonodarca by mal preto konečne pristúpiť k zmene právnej úpravy, ktorá by lepšie umožnila s problémom bojovať. Jedným z prezentovaných vzorov je Šlesvicko-Holštýnsko, ktoré sa ubralo liberálnou cestou a našlo spôsob ako s detektoristami legálne spolupracovať, tak aby kultúrne dedičstvo nebolo ohrozené. Inšpiratívne môže pôsobiť aj prístup Slovinska, ktoré sa rozhodlo zlegalizovať súkromné zbierky hľadačov nálezov. Naopak, ako príklad nevhodného postupu možno vnímať situáciu v Rakúsku, ktoré sa od dlhoročnej tradície amatérskych archeológov dostalo až k zarputilému a neúspešnému boju s detektoristami.

Návrhy, akým smerom by sa zákonodarca mohol uberať prezentuje prvá zo záverečných kapitol. Predkladá tri možné prístupy k problematike, uvádza tiež súvisiace problematické aspekty. Ako vhodný model sa môže javiť hlavne kombinácia istej liberalizácie po vzore Šlesvického modelu (a prípadne Slovinského prístupu) a prísneho trestania ako je známe zo Slovenska.

Na úplný záver možno konštatovať, že problematika ochrany archeologických nálezov nie je rozhodne vyčerpaná, väčšej pozornosti napríklad naďalej uniká zahraničný obchod s nájdenými artefaktmi. Aj samotná problematika detektoringu by si zaslúžila ďalšie podrobné skúmanie smerom k určeniu správneho budúceho smerovania. Autor preto vidí priestor na spracovanie ďalších relevantných otázok, napríklad v rámci doktorského štúdia a dizertačnej práce. Tá by však mala byť výrazne interdisciplinárna, mala by vo väčšej miere zahŕňať archeologickú stránku veci (podrobnejší prieskum v archeologickej obci, zameraný na určenie najzásadnejších problémov a názorov na ich riešenie, jednoznačné vymedzenie aspektov detektoringu, ktoré sú prínosné a je žiadúce ich zachovať a naopak pomenovanie faktorov, ktoré je nutné bezpodmienečne odstrániť),

mala by aspoň čiastočne reflektovať názory a postoje detektoristickej obce na možné formy spolupráce a mala by tiež podrobnejšie analyzovať rôzne právne prístupy viacerých európskych krajín a ich výsledky s cieľom nájsť najúspešnejšie alternatívy.

10 Použité zdroje

Monografie

1. CARBONELL, Charles-Olivier a kol. *Evropské dějiny Evropy 2. Od renesance k renesanci?: (15. – 20. století).* Praha: Nakladatelství Karolinum, 2003, 329 s. ISBN 80-246-0411-6.

2. HLAVAČKA, Milan. *Dějepis pro gymnázia a střední školy 3 – NOVOVĚK.* Vyd. 2. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, 2017, 171 s. ISBN 978-80-7235-596-9.

3. JUHAŇÁKOVÁ, Eva. *Archeologické výzkumy v právu a praxi*. Brno, 2017. 158 s. Bakalárska diplomová práca. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedúci práce Miroslav DEJMAL.

4. KUNA, Martin a kol. *Nedestruktivní archeologie*, Brno: ACADEMIA, 2004, s. 555. ISBN 80-200-1216-8.

5. MICHALÍK, Tomáš. Právne aspekty archeologického výskumu. In: KUZMOVÁ, Klára (ed.). *Klasická archeológia a exaktné vedy. Výskumné metódy a techniky II.* Trnava: Trnavská univerzita, 2010, s. 183-199. ISBN 978-80-8082-317-7.

6. MICHALÍK, Tomáš. Dvanásť rokov zákona o ochrane pamiatok. In: BUREŠ, Michal; ŠMEJDA, Ladislav; ŠMOLÍKOVÁ, Miroslava (eds.). *Veřejná archeologie V*. Plzeň: Katedra archeologie ZČU Plzeň a Veřejná archeologie o.s., 2014, s. 19-25. ISBN 978-80-905579-2-5.

7. VACULÍK, Jaroslav. *Obecné dějiny novověku V/2: (1945-1990)*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013. 59 s. ISBN 978-80-210-6174-3.

8. VARHANÍK, Jiří; MALÝ, Stanislav. *Zákon o státní památkové péči: komentář.* Vyd. 1. Praha: Wolters Kuwer ČR, 2011, 1196 s. ISBN 978-80-7357-659-2.

9. VOLFOVÁ, Jana. *Státní památková péče v ČR v postavení dotčeného orgánu.* Brno, 2012. 79 s. Diplomová práca. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Vedúca práce Alena KLIKOVÁ.

Odborné články

1. KUNA, Martin. Detektory kovů v archeologii. *Archeologické rozhledy.* 2006, roč. 58, č. 2, s. 323-328. ISSN 0323-1267.
2. MAJCHCZAK, Bente Sven. The current model of archaeological metal detecting and its success in Schleswig-Holstein. In: MARTENS, Jes; RAVN, Mads (eds.). *Pløyejord som kontekst.* Oslo: Kulturhistorisk museum, 2016, s. 89-100. ISBN 978-82-8314-073-6.
3. MICHALÍK, Tomáš. Súkromné zbierky archeologických nálezov. Je východiskom slovinský model? *Studia Historica Nitriensia.* 2012, roč. 16, č. 1-2, s. 248-260. ISSN 1338-7219.
4. ŠEDO, Ondrej. Archeologie, archeologové a detektory kovů. Poznámky k tématu aneb advocatus diaboli. *Archeologické rozhledy.* 2006, roč. 58, č. 2, s. 291-301. ISSN 0323-1267.
5. VENCL, Slavomil. Detektoráři jsou specializovaní zloději, něco na způsob bytařů. *Archeologické rozhledy.* 2006, roč. 58, č. 2, s. 307-309. ISSN 0323-1267.
6. VÍCH, David. Detektory kovů v archeologii: úhel pohledu regionálního archeologa. *Archeologické rozhledy.* 2006, roč. 58, č. 2, s. 301-306. ISSN 0323-1267.

Judikatúra a správne rozhodnutia

7. Rozhodnutie Krajského úradu Moravsko-sliezskeho kraja zo dňa 05. 08. 2016, sp. zn. ÚPS/13205/2016/Bla. Získané od Krajského úradu Moravsko-sliezskeho kraja.
8. Rozhodnutie Krajského úradu Olomouckého kraja zo dňa 15. 02. 2016, sp. zn. KÚOK/89632/2015/OKPP/685. Získané od Krajského úradu Olomouckého kraja.
9. Rozhodnutie Krajského úradu Olomouckého kraja zo dňa 21. 12. 2016, sp. zn. KÚOK/110005/2016/OSR/685. Získané od Krajského úradu Olomouckého kraja.

10. Rozhodnutie Krajského úradu Olomouckého kraja zo dňa 11. 10. 2016, sp. zn. KÚOK/87374/2016/OSR/685. Získané od Krajského úradu Olomouckého kraja.

11. Rozhodnutie Krajského úradu Olomouckého kraja zo dňa 29. 06. 2017, sp. zn. KÚOK/391104/201716/OSR/685. Získané od Krajského úradu Olomouckého kraja.

12. Rozhodnutie Krajského úradu Olomouckého kraja zo dňa 21. 11. 2016, sp. zn. KÚOK/92494/2016/OSR/685. Získané od Krajského úradu Olomouckého kraja.

13. Rozhodnutie Krajského pamiatkového úradu Bratislava zo dňa 22. 12. 2015, sp. zn. KPÚBA-2015/14023-7/92000/MAC. Získané od Krajského pamiatkového úradu Bratislava.

14. Rozhodnutie Krajského pamiatkového úradu Košice zo dňa 09. 12. 2016, sp. zn. KPUKE-2016/23495-04/95942/TM. Získané od Krajského pamiatkového úradu Košice.

15. Rozhodnutie Pamiatkového úradu Slovenskej republiky zo dňa 21. 12. 2015, sp. zn. PUSR-2015/21836-4/90992/71/NEM. Získané od Krajského pamiatkového úradu Košice.

16. Rozhodnutie okresného súdu v Martine zo dňa 12. 07. 2016, sp. zn. 1T/36/2016. *Ministerstvo spravodlivosti slovenskej republiky* [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/i-detail/rozhodnutie/330ce3a0-e9df-4fad-9d30-1d1f5162b5a1%3A16df71d4-4544-4e15-af2c-b517955294b6

17. Rozsudok okresného súdu v Leviciach zo dňa 09. 05. 2016, sp. zn. 2T/43/2016. *Ministerstvo spravodlivosti slovenskej republiky* [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/i-detail/rozhodnutie/3028cc5d-e198-4003-b45f-3eb921d73c83%3A42aa7e4c-1a2a-452b-b38e-9dbeafc8e22f

18. Rozsudok okresného súdu v Rožňave zo dňa 13. 04. 2015, sp. zn. 1T/39/2015. *Ministerstvo spravodlivosti slovenskej republiky* [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/i-detail/rozhodnutie/2633a1e8-ec0e-477c-adde-11050aa69096%3Ad141e33c-abf5-424b-8edd-c6b68c8edd91

19. Rozsudok okresného súdu v Trnave zo dňa 06. 12. 2016, sp. zn. 7T/74/2014. *Ministerstvo spravodlivosti slovenskej republiky* [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/i-detail/rozhodnutie/7a0d4da6-901b-4be6-a71b-762082a53e51%3A08817fad-88cd-4cfe-b611-8e193bc824ec

20. Rozsudok okresného súdu vo Veľkom Krtíši zo dňa 07. 01. 2016, sp. zn. 3T/88/2015. *Ministerstvo spravodlivosti slovenskej republiky* [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/i-detail/rozhodnutie/fe49d8ae-7d0b-41da-bd5c-689d4d83bf55%3A6e256efe-5e51-44f5-b8fc-9c732e403407

21. Trestný rozkaz okresného súdu v Komárne zo dňa 04. 08. 2015, sp. zn. 3T/50/2015. *Ministerstvo spravodlivosti slovenskej republiky* [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/i-detail/rozhodnutie/a47e6eb3-885e-4e05-a715-5b0ca1a71732%3A568f2cfb-c168-484a-8bcd-368a0fd911e6

Internetové zdroje

22. ARCHEO MORAVIA. Naši partneři. *ARCHEO MORAVIA* [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://www.archeomoravia.cz/partneri.html

23. ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR, PRAHA, v.v.i. Kdy žádat Archeologický ústav o stanovisko k badatelskému archeologickému výzkumu. *ARUP* [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://www.arup.cas.cz/?p=27687

24. ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR, PRAHA, v.v.i. Co dělat v případě setkání s nelegálním průzkumem detektory kovů. *ARUP* [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://www.arup.cas.cz/?p=12890

25. AUKRO. Krásné staré RU mince. *AUKRO* [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://aukro.cz/krasne-stare-ru-mince-6924638920

26. AUKRO. 6 Deniers – denár 1223-26 – Ludvík VIII – vzácný. *AUKRO* [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://aukro.cz/6-deniers-denar-1223-26-ludvik-viii-vzacny-6924511934

27. BALÁKOVÁ, Ivana. Nelegální výkopy archeologických nálezů nezůstanou bez postihu. *Policie České republiky* [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://www.policie.cz/clanek/nelegalni-vykopy-archeologickych-nalezu-nezustanou-bez-postihu.aspx

28. ČTK. Na procházce v lese našel poklad. Odměna ho nemine. *TÝDEN.cz* [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/na-prochazce-v-lese-nasel-poklad-odmena-ho-nemine_281435.html

29. ČTK. Policie na Krétě zadržala dva Čechy, kteří prováděli nelegální výkopy. Případem se bude zabývat soud. *Aktuálně.cz* [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/policie-na-krete-zadrzela-dva-cechy-kteri-provadeli-nelegaln/r~08f62582715911e79de10025900fea04/?redirected=1520855411

30. DOBAT, Andreas S.; JENSEN, Astrid T. „Professional Amateurs“. Metal Detecting and Metal Detectorists in Denmark. *Open Archeology*. 2016, roč. 2, č. 1, s. 70-84. ISSN 2300-6560. [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.degruyter.com/view/j/opar.2016.2.issue-1/issue-files/opar.2016.2.issue-1.xml

31. EBAY. Coins: Ancient. *EBAY* [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.ebay.com/sch/Coins-Ancient-/4733/i.html

32. EBAY. Coins: Medieval. *EBAY* [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.ebay.com/sch/Coins-Medieval-/18466/i.html

33. GETTING, Peter. Slovenská vykrádačská mafia, ktorá rabovala hroby aj náleziská, konečne pred súdom! Verdikt vás šokuje. *PLUS 7 DNÍ* [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://plus7dni.pluska.sk/Kauzy/Slovenska-vykradacska-mafia-ktora-rabovala-hroby-aj-naleziska-konecne-pred-sudom%21-Verdikt-vas-sokuje

34. LECROERE, Thomas. „There Is None So Blind as Those Who Won’t See“: Metal Detecting and Archaeology in France. *Open Archeology*. 2016, roč. 2, č. 1, s. 182-193. ISSN 2300-6560. [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.degruyter.com/view/j/opar.2016.2.issue-1/issue-files/opar.2016.2.issue-1.xml

35. LOVEC POKLADŮ. Lovci Historie – nálezy a určování. *LOVEC POKLADŮ* [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.lovecpokladu.cz/lovci-historie?sort=likes#lh_tabs

36. LOVEC POKLADŮ. Hledání v zahraničí. *LOVEC POKLADŮ* [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.lovecpokladu.cz/forum/hledani/hledani-v-zahranici

37. MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. Ochrana kultúrneho dedičstva. *Ministerstvo vnútra SR* [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://www.minv.sk/?ochrana-kulturneho-dedicstva

38. MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. Nelegálna archeológia. *Ministerstvo vnútra SR* [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://www.minv.sk/swift_data/source/policia/ochrana_kulturneho_dedicstva/nelegalna-archeologia.pdf

39. NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. Cíle a poslání NPÚ. *NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV* [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/npu-jako-instituce/cile-a-poslani

40. NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. NPÚ jako instituce. *NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV* [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/npu-jako-instituce

41. NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. Informační systém o archeologických datech (ISAD). *ISAD* [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://isad.npu.cz/

42. OBČIANSKE ZDRUŽENIE HRADISKÁ [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://hradiska333.blogspot.cz/

43. OBČIANSKE ZDRUŽENIE HRADISKÁ. *Slovanské hradiská* [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: *http://www.hradiska.sk/*

44. OTVORENÉ SÚDY. Pojednávanie a rozhodnutie, zločin poškodzovanie a znehodnocovanie archeologického dedičstva. *Otvorené Súdy* [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://otvorenesudy.sk/hearings/1840101?l=sk

45. RAIMUND, Karl. Archeological Responses to 5 Decades of Metal Detecting in Austria. *Open Archeology.* 2016, roč. 2, č. 1, s. 278-289. ISSN 2300-6560. [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.degruyter.com/view/j/opar.2016.2.issue-1/issue-files/opar.2016.2.issue-1.xml

46. TĚSNOHLÍDEK, Jakub; POPELKA, Miroslav. Amatérské detektorování z pohledu archeologie. *Zákopy.cz* [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://www.zakopy.cz/amaterske-detektorovani-pohledu-archeologa/

47. ZELNÍČKOVÁ, Ilona. Místo dvanácti tisíc čtyrnásobek. Vysočina zvedla odměnu nálezcům pokladu. *iDnes.cz* [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://jihlava.idnes.cz/poklad-nalez-odmena-mince-historie-nova-ves-u-chotebore-vysocina-pxv-/jihlava-zpravy.aspx?c=A171031_140140_jihlava-zpravy_mv

48. ŽLÁBKOVÁ, Ludmila. Nálezce pokladu století dostane dva milióny, podle zákona měl nárok na 11 tisíc. *Novinky.cz* [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.novinky.cz/domaci/412948-nalezce-pokladu-stoleti-dostane-dva-miliony-podle-zakona-mel-narok-na-11-tisic.html

Právne predpisy

Medzinárodné zmluvy

49. Dohovor Rady Európy o ochrane architektonického dedičstva Európy [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.pamiatky.sk/Content/Data/File/sluz_predpis/369_2001-europsky_dohovor.pdf

50. Dohovor UNESCO o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.pamiatky.sk/content/data/obrazky/File/pamiatkovy_urad/evidencia%20pamiatok/SKD/dohovor_skd.pdf

51. Dohovor UNESCO o ochrane kultúrneho dedičstva pod vodou [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://www.archeo.sk/wp-content/uploads/2011/01/unesco_kulturne_dedicstvo.pdf

52. Dohovor UNESCO o opatreniach na zákaz a zamedzenie nedovoleného dovoz, vývozu a prevodu vlastníctva kultúrnych statkov [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://www.heritageconsulting.sk/wp-content/uploads/dohovor-o-opatreniach-na-z%C3%A1kaz-a-zamedzenie-nedovolen%C3%A9ho-dovozu-v%C3%BDvozu-a-prevodu-vlastn%C3%ADctva-kult%C3%BArnych-statkov.pdf

53. Dohovor UNIDROIT o ukradnutých alebo nezákonne vyvezených kultúrnych predmetoch [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://www.heritageconsulting.sk/wp-content/uploads/dohovor-UNIDROIT-o-ukradnut%C3%BDch-alebo-nez%C3%A1konne-vyvezen%C3%BDch-kult%C3%BArnych-predmetoch.pdf

54. Európsky dohovor o ochrane archeologického dedičstva (revidovaný) [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.pamiatky.sk/Content/Data/File/sluz_predpis/344_2001-europsky_dohovor.pdf

55. Medzinárodná charta o zabezpečení ochrany archeologického dedičstva [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.pamiatky.sk/content/data/obrazky/File/ICOMOS/6_charta_archeol_ded.pdf

Zákony Českej republiky

56. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava české republiky, v znení neskorších predpisov. In: *ASPI* [právny informačný systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 03. 2018].

57. Uznesenie č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV a SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky, v znení neskorších predpisov. In: *ASPI* [právny informačný systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 03. 2018].

58. Zákon č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách, v znení neskorších predpisov[online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1958-22

59. Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v znení neskorších predpisov. In: *ASPI* [právny informačný systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 03. 2018].

60. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v znení neskorších predpisov. In: *ASPI* [právny informačný systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 03. 2018].

61. Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v znení neskorších predpisov. In: *ASPI* [právny informačný systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 03. 2018].

62. Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, v znení neskorších predpisov. In: *ASPI* [právny informačný systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 03. 2018].

63. Zákon č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty, v znení neskorších predpisov. In: *ASPI* [právny informačný systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 03. 2018].

64. Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), v znení neskorších predpisov. In: *ASPI* [právny informačný systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 03. 2018].

65. Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánovaní a stavebním řádu (stavební zákon), v znení neskorších predpisov. In: *ASPI* [právny informačný systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 03. 2018].

66. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v znení neskorších predpisov. In: *ASPI* [právny informačný systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 03. 2018].

67. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v znení neskorších predpisov. In: *ASPI* [právny informačný systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 03. 2018].

68. Návrh zákona o ochraně památkového fondu [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=666&ct1=0

Zákony Slovenskej republiky

69. Ústavný zákon č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky, v znení neskorších predpisov [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.zakonypreludi.sk/zz/1992-460

70. Zákon č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, v znení neskorších predpisov [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.zakonypreludi.sk/zz/2002-49

71. Zákon č. 220/2004 Z. z., o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy, v znení neskorších predpisov [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.zakonypreludi.sk/zz/2004-220

72. Zákon č. 300/2005 Z. z., Trestný zákon, v znení neskorších predpisov [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300

73. Zákon č. 301/2005 Z. z., Trestný poriadok, v znení neskorších predpisov [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-301

74. Zákon č. 326/2005 Z. z., o lesoch, v znení neskorších predpisov [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-326

75. Zákon č. 207/2009 Z. z., o podmienkach vývozu a dovozu predmetu kultúrnej hodnoty, v znení neskorších predpisov [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.zakonypreludi.sk/zz/2009-207

Ostatné zahraničné zákony

76. **NEMECKO:** Gesetz zum Schutze der Kulturdenkmale (Denkmalschutzgesetz; DSchG SH 2012) [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://www.lexsoft.de/cgi-bin/lexsoft/justizportal_nrw.cgi?t=152138004523912989&sessionID=1807952992110969424&chosenIndex=Dummy_nv_68&templateID=document&source=context&source=context&highlighting=off&xid=174263,1

77. **SLOVINSKO:** Zakon o varstvu dediščine, Uradni list RS, št. 16/08 zo dňa 15. 02. 2008, v znení neskorších predpisov [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4144

Ostatné zdroje

78. MILITKÝ, Jiří; SCHNEIDER, Petr. Znalecký posudok č. 26/2016/HM zo dňa 27. 04. 2016 [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: http://www.kr-karlovarsky.cz/krajsky-urad/Documents/Znalecky_posudek.pdf

79. Stanovisko Ministerstva kultúry Českej republiky, č.j. 9711/2007 zo dňa 26. 06. 2007 [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/2007_09711-3407.doc

80. GLASER-OPITZOVÁ, Renata; FENÍKOVÁ, Andrea. Metodická inštrukcia k výkonu špecializovanej štátnej správy Pamiatkového úradu SR a krajských pamiatkových úradov na ochranu archeologických nálezov a archeologických nálezísk pri uplatňovaní zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov. Číslo materiálu PÚ-12/445-3-5782. Bratislava: 2012, 40 s. [online]. [cit. 12. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.pamiatky.sk/Content/Data/File/pamiatkovy_urad/archeolog/Metod-%20instrukcia-vykonu-SS_PUSR_ochrana-archeo.pdf